

PENSUMLISTE

Høst 2018

Institutt for lærerutdanning

Master i grunnskolelærerutdanning (1-7) 5-årig

Master i grunnskolelærerutdanning (5-10) 5-årig

Grunnskolelærerutdanningen (1-7) 4-årig

Grunnskolelærerutdanningen (5-10) 4-årig

NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET

Innhold

Master i grunnskolelærerutdanning (1-7) 5-årig	3
Engelsk	3
Kunst og håndverk	10
Kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)	4
Matematikk	11
Musikk	11
Kroppsøving	7

Naturfag	12
Norsk	14
Pedagogikk	17
Praksis.....	21
Samfunnsfag	23
Master i grunnskolelærerutdanning (5-10) 5-årig	25
Engelsk	25
Kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)	26
Kroppsøving	29
Kunst og håndverk.....	32
Matematikk	34
Musikk	34
Naturfag.....	35
Norsk	37
Pedagogikk	41
Praksis.....	42
Samfunnsfag	44
Grunnskolelærerutdanning (1-7) 4-årig	46
Engelsk	46
Religion, livssyn og etikk (RLE)	47
Kroppsøving	51
Kunst og håndverk.....	57
Matematikk	60
Musikk	62
Naturfag.....	64
Norsk	65
Pedagogikk	69
Samfunnsfag	75

Grunnskolelærerutdanning (5-10) 4-årig	77
Engelsk	77
Religion, livssyn og etikk (RLE)	79
Kroppssøving	85
Kunst og håndverk.....	88
Musikk	91
Naturfag	94
Pedagogikk	95
Samfunnssfag	101

Master i grunnskolelærerutdanning (1-7) 5-årig

Engelsk

MGLU2105 Engelsk 1 (1-7) emne 2

Bøker

Dale, L. & Tannner, R. (2012). *CLIL activities with CD ROM*. Cambridge: Cambridge University Press.

Donaldson, J. (2013). *Poems to Perform*. London: Macmillan Children's Books. (ISBN: 9781447243397)

Donoghue, Emma. (2011). Room. London: Picador. (Paperback ISBN 9780330519021)

Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press

Lightbown, P. M. (2014). *Focus on content-based language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Nilsen, Thor Sigurd & Rugesæter, Kåre N. (2015). *English Phonetics for Teachers*. Bergen: Fagbokforlaget. Third edition.

Rawlings, Angela, Heather Hermant, and Chris Turnbull. (2014). own. Vancouver, BC: Cue Books. (ISBN: 9780987905277)

Shraya, Vivek. (2016). The Boy and the Bindi. Vancouver, BC: Arsenal Pulp Press. (ISBN: 9781551526683)

Thom, Kai Cheng. (2017). From the Stars in the Sky to the Fish in the Sea. Vancouver, BC: Arsenal Pulp Press. (ISBN: 9781551527093)

Annet

Digital compendium og artikler som blir tilgjengelig på Blackboard

Kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)

MGLU2108 KRLE 1 (1-7) emne 2: Kristendom, østlige religioner, nyreligiøsitet og etikk i samfunn og skole

NB! Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på Blackboard til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

B: Bok - K: Digitalt kompendium - I: Tilgjengelig på nett (pensum totalt: 1468 sider)

Fagdidaktikk

Domaas, Ola Erik 2007 «Lærerens livssyn som utfordring i KRL-undervisningen». i I.T.M Guldal et.al (red): FoU i praksis 2006. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag, s. 47-59 (12 s).
K

Fuglset, Kåre (red) 2014. *RLE i klemme*. (kapittel 4, 6,12 og 15. (79 s). **B**.

Hodne, Hans 2016. «Grunnleggende ferdigheter i KRLE-læreverk», i *Prismet*. (Nr.3). (185-199). (14 sider) Tilgjengelig fra
<https://www.journals.uio.no/index.php/prismet/article/view/4493> **I**

Iversen, L. L. (2012). Når religion blir identitet. Kirke og kultur, 117(3), 258-270.
Tilgjengelig fra: [https://www.idunn.no/kok/2012/03/naar_religion_bli_identitet_\(12_sider\).I](https://www.idunn.no/kok/2012/03/naar_religion_bli_identitet_(12_sider).I)

Lippe, Marie von der og Sissel Undheim 2017 (red) *Religion i skolen. Didaktiske perspektiver på religions- og livssynsfaget*. Universitetsforlaget, Oslo. (Kapittel 1, 2, 3,6, 8, 9). (80 s) **B**

[dette innebærer følgende kapitler:

Lippe, Marie von der og Sissel Undheim 2017. «Hva skal vi med et felles religionsfag i skolen».

Anker, Trine 2017. «På tide å si farvel til verdensreligionene?»

Andreassen, Bengt Ove 2017. «Hvordan kan vi forstå kristendommens sentrale plass i skolens religionsfag?»

Lippe, Marie von der 2017. «Fritak for hvem og fra hva?»

Skeie, Geir 2017. «Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling?»

Vestøl, Jon Magne 2017. «Skal religionsundervisningen ta hensyn til elevenes livssynbakgrunn?»]

Rian, D. (1999). Verdensreligioner i undervisningen. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. II. (30 sider) **K**

Winje, G. (2014). Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (KRLE). I Skovholt, K. (red.), Innføring i grunnleggende ferdigheter. Oslo: Cappelen Damm akademisk, (s. 207-239). (32 sider) **K**

Winje, Geir (2014) Elevers lesing av bilder i RLE i Norsk pedagogisk tidsskrift, Vol.98(05), (pp.341-351) (10s). Tilgjengelig fra:

https://www.idunn.no/file/pdf/66722553/elevers_lesing_av_bilder_i_rle.pdf (10 sider) **I**

(sum fagdiaktisk pensum 296 sider)

Religion (inkludert kristen estetikk)

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016): Kristne migranter i Norden, Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag, (52-101 (50 s)) **B**

Den norske kirke om gudstjeneste: «Hellig handling, hellig tid, hellig rom» tilgjengelig fra:
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/gudst2011_2012_hellig_handling_bokm.pdf (16 sider). **I**

Eidhamar, L. G. (2004). Hinduisme og Buddhism. I Eidhamar, L. G. (red). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kapittel 5 og 6). (117 sider) **B**

Haanes, Vidar L. [et al.] (2009) Tro og tradisjon. (2. utgave) Høyskoleforlaget, Kristiansand. (Kapittel 1-4) (112 sider).

Moberg, Jessica 2018. «Introduction» i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.1-21) (21 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra:
<https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> **I** (Open Access).

Schanke, Ragnhild 2005. *Kristendommens kirker og trossamfunn*. Fagbokforlaget, Bergen. B (100 sider)

Stensvold, Anne 2018. "Paving the Way for Pentecostalism: A Historical Exploration of Post-Reformation Revivals in Norway" i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.25-47) (22 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> I (Open Access).

Winje, G. (2012). *Guddommelig skjønnhet. Kunst i religionene*. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 2, 3, 5,9,10). B (198 sider)

Uldal, G og G. Winje (2007) *Hekser og healere. Religion og spiritualitet i det moderne*, Høyskoleforlaget. (kapittel 2 – 6) (131 sider).

(sum religionsfaglig pensum: 767 sider)

Filosofi, etikk, livssyn

Aadnanes, P. (2012). Livssyn (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. (S.11-73, 130-292) (162 sider). B

Eidhamar, Leer-Salvesen, & Hølen (2010). *Den andre. Etikk og filosofi i skolen*. (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget Kap 1, 2, 4, 6, 7, 8 og s. 96-104). (188 sider) B

Eidhamar, L. G. (red.). (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 2 (Livssynshumanisme s 23-56) (33 sider). B

Humanetisk Forbund *Humanisme. Et livssyn*. http://himmeljord.no/Documents/pdf/HEF-brosyre_norsk_web.pdf (22 sider).

(sum filosofi, etikk og livssyn: 405 sider)

Offentlige dokumenter

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. I
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Utdanningsdirektoratet (2008). *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk*. I
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/rle1-02/>

FNs Verdenserklæring om Menneskerettigheter av 1948. I Tilgjengelig fra:
<https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklaring-om-menneskerettigheter>

Kroppsøving

MGLU2109 Kroppsøving 1 (1-7) emne 2

Bøker

Brattenborg, S., & Engebretsen, B. (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk* (3. utg.). Oslo, Cappelen Damm.

Hollekim, I., & Vingdal, I. M. (2000). *Mestring og glede: fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo: Gyldendal undervisning (s. 40-132, 178-290).

Høigaard, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett* (s. 27-33, 61-67, 124-157). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jenssen, A. R. (2014). Fag i uteom. I Vingdal I.M. (2014). *Fysisk aktiv læring*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Mytting, I., & Bischoff, A. (2008). *Friluftsliv* (Bokmål[utg.], 2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal undervisning (kap 3, 9, 10, 11).

Nordbotten, G.L.N. (2014). *Barns fysiske utvikling. Hvordan stimulere barns fysiske utvikling?* Oslo: Cappelen Damm.

Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett: aktiviteter innen løp, hopp og kast for barn i alderen 6-12 år*. Bergen: Fagbokforlaget.

Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom*. Akilles.

Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal undervisning. (side 8-205, 305-319).

Vinje E. E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1, 2)

Øksnes, M., Sundsdal, E. & Haugen, C.R. (2018) (red.). *Ungdom, danning og fellesskap Samfunns- og kulturpedagogiske perspektiv*. Oslo. Cappelen Damm. (utvalgte kapitler) In press.

Kompendier:

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppsøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10*, NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs:

Breivik, G. (2013). *Jakten på et bedre liv: Fysisk aktivitet i den norske befolkning 1985-2011.* Oslo: Universitetsforlag. (s. 11-19)

Dowling, F. (2016). De idrettsflinkes arena. Ungdoms fortellinger fra kroppsøvingsfaget med blikk på sosial klasse. I Seippel, Sisjord & Strandbu (red): *Ungdom og idrett.* Cappelen Damm Akademisk, Oslo, s 249-268.

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet.* Rapport IS-2170. Hentet fra: [http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf](http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf)HYPERLINK "http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf"

Høigaard, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett* (s. 27-33, 61-67, 124-157). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jenssen, A. R. (2017). *Ballbasis.* Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A. R. (2018). *Salaktivitet.* Trondheim: NTNU, ILU

Jenssen, A. R. (2014). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen.* Trondheim: NTNU, ILU.

Iversen, A.S. (2012). *Dansens plass i kroppsøvingsfaget – status, utfordringer og muligheter.* Artikkel i bladet Kroppsøving 2-2012

Kvikstad, I. (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv.* Oslo: Gyldendal Akademisk (kap. 9)

Esser-Noethlichcs, M. og Midthaugen, P. (2015). Interkulturell læring og inkludering i kroppsøving - noen fagdidaktiske refleksjoner. I Ø. Førland Standal, & G. Rugseth (red.). *Inkluderende kroppsøving.* Oslo: Cappelen Damm akademisk. (s. 96-120)

Norges orienteringsforbund, & Læringsenteret (2000). *Orientering for alle: begynneropplæring og tilpasningsmuligheter for funksjonshemmede.* Oslo: Norges orienteringsforbund. (kap. 2, s. 8-10). Hentet fra:

<http://www.nb.no/nbsok/nb/86fe219b4247a69646dccda5b1d4fed?lang=no#8>

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom.* Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra:

http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Nyheim, May Britt (2010). Fra lek til friidrett basistrenings med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmateriell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Stalsberg, R., & Pedersen, A. V. (2018). Are Differences in Physical Activity across Socioeconomic Groups Associated with Choice of Physical Activity Variables to Report?. *International journal of environmental research and public health*, 15(5).

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svomming.pdf?epslanguage=no> HYPERLINK "http://www.svomming.no/getfile.php/3434/Nytt%20rundskriv%202008.pdf"

Utdanningsdirektoratet. (2015). Læreplan i kroppsøving.
(<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svomming/lareplan-i-kroppsoving-01-08-2015.pdf>).

Vinje E. E. & S. Brattenborg (2016). «Vurdering i kroppsøvingsfaget – gamle og nye utfordringer». I E.E. Vinje, (red.) *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Cappelen Damm Akademisk, s. 32-50.

Støttelitteratur:

Bartlett, I. (2003). Kroppsøving i klasse med elev som er synshemmet. I Statped skriftserie nr.16: Kan lastes ned her: <http://www.statped.no/fagområder-og-laringsressurser/finnlaringsressurs/syn/Kroppsoving-i-klasse-med-elev-som-er-synshemmet/>

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket*. Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

O-skolen: <http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1>

Rafoss, K., Kolostyák, L., & Zoglowek, H. (2008). *Spill og lær ballspill: En innføring i skudd-på-mål-spill*. Kristiansand: Høyskoleforlag.

St.Meld. 18 (2015-2016). (2016). Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges skiforbund. *Aktivitetshefte. Tips og idéer til organisering av skiaktivitet*. Norges skiforbund: Oslo. Hentet fra: <http://www.0-6.no/storage/skiskole.pdf>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livredningsopplæring: støttetmateriell for lærere og instruktører i grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

Kunst og håndverk

MGLU2111 Kunst og håndverk 1 (1-7) emne 2

Kunnskapskilder

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen. Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Bøker

Frisch, N. S. (Red.). *Tegningen lever! Nye dialogiske perspektiv på tegneundervisning i grunnskolen*. Oslo: Akademisk forlag.

Kleiner - *Gardner's Art through the Ages*. ISBN 9781133490609

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. 150 s.

Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. s. 116-167

Finnes også som:

Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal. Tilgjengelig som ebok:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 114 s.
Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Offentlige dokumenter

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*. Oslo:
Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Den generelle delen av læreplanen*. Tilgjengelig fra
https://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf. 22 s.

Anbefalt tilleggs litteratur

- Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). *Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre*. Oslo: Norges husflidslag.
- Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.
- Lepperød, J., Kallestad, T. & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 170-345.
- Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag. 105 s. 22
- Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.
- Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.
- Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og udvidet utg.). København: Gyldendal.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

Matematikk

MGLU2102 Matematikk 1 (1-7) emne 2

Bøker

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur.

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2015). *Elementary and middle school mathematics. Teaching developmentally*. Pearson.

I tillegg kommer utdelte artikler og kapitler fra andre bøker.

Musikk

MGLU2110 - Musikk 1(1-7) emne 2: Musisering, musikkdidaktikk, komposisjon og musikkorientering

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Angelo, E. & Sæther, M. (2017). *Eleven og musikken*. Oslo, Universitetsforlaget.

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). Wow!: populärmusikkens historie. Oslo, Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstuderter*. Oslo: Musikk i skolen.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_UtdProgrFag.aspx?id=2103

Nesheim, Elef, (2004). *Musikkhistorie*. Oslo: Norsk musikkforlag

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* s.13–51, 95-124 og 177-188. Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, Jon Helge & Salvesen, Geir (2010). *Allmenn musikkundervisning*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart
Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tilleggsliteratur

Benestad, F. (2009). *Musikkklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag

Hjorthaug, S. (2002). *Musikkhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Naturfag

MGLU2106 – Naturfag 1 (1-7) emne 2

Pensumlistene er veiledende. Endelig pensumliste legges ut på Black Board ved studiestart.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet og dokumenter publisert i forbindelse med forelesninger eller forfattet av faglærerne og publisert på Black Board.

Bøker:

Biologi

Norske økosystemer: Økologi og mangfold av Bjerkely, H. J. (2008). Oslo: Universitetsforlaget.

Biologi for lærere av Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). Oslo: Gyldendal akademisk.

Conceptual Integrated Science (2014): (Pearson New International Edition) av Suzanne A. Lyons - Jennifer Yeh - John A. Suchocki - Paul G. Hewitt: Persons educated limited

Geofag

Geologi og landformer i Norge av Trømborg, D. (2006). Oslo: Landbruksforlaget.

Fysikk

Conceptual Integrated Science (2014): (Pearson New International Edition) av Suzanne A. Lyons - Jennifer Yeh - John A. Suchocki - Paul G. Hewitt: Persons educated limited

Didaktikk

På forskerfötter i naturfag (2016) av Sørvik, Gard Ove - Haug, Berit S. - Mork, Sonja M. - Ødegaard, Marianne

Fysikkdidaktikk (2011) av Kolstø, Stein Dankert - Persson, Jonas - Henriksen, Ellen K. - Bungum, Berit - Angell, Carl - Renstrøm, Reidun

Aktuell bestemmelseslitteratur i biologi

Fugler av Dybbro, T (2011). Cappelen Damm Faktum.

Havets dyr og planter av Kristiansen, Aa., & Køie, M. (2012): Cappelen Damm Faktum.

Gyldendals nordiske feltflora av Mossberg, B., & Stenberg, L. (2010): Oslo: Gyldendal..

eller:

Norsk fargeflora (6. utg.) av Wischmann, F. (2012). Oslo: Cappelen Damm faktum.

eller:

Flora (2. utg.) av Bruhn Møller, K., & Christensen, K. I. (2011) Cappelen Damm faktum.

eller:

Lid, J. Norsk flora (7. utg.), av Lid, Johannes D. T., Elven, R., & Alm, T. (2005). Oslo: Samlaget. (6.utg. fra 1994 er OK, eldre utgaver anbefales ikke).

eller:

Gyldendals store nordiske flora av Mossberg, B., Stenberg, L., & Karlsson, T. (2007). (Rev. og utvidet utg.). Oslo: Gyldendal. [1. utg. fra 1995 er OK]

Offentlige dokumenter

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter. Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

Anbefalt støttelitteratur

Engasjerende naturfag: elevaktive og lærerstyrte arbeidsmåter i naturfag i videregående skole av Folkvord, K., & Mahan, G. (2015).. Oslo: Cappelen Damm.

Grunnleggende fysikk for universitet og høgskole (2011) av Grimenes, Arne Auen - Sletbak, Bjørn - Jerstad, Per

Naturfag som allmenndannelse: en kritisk fagdidaktikk (2009) av Sjøberg, Svein

Norsk

MLGU1101 Norsk 1 (1-7) Emne 1: Språk og tekst 1

Lærebøker

Iversen, H. M., Otnes, H., & Solem, M. S. (2011). *Grammatikken i bruk* (3. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. S. 9-26, 77-140, 183-199 (86 s.)

Jansson, B.K & Traavik, H (red.). (2014) *Norskboka 2: norsk for grunnskolelærerutdanning 1-7*, kapittel 2 (s. 31-38 og 44-52), 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 og 14 (212 s.)

Kvithyld, T., Kringstad, T. og Melby, G. (2014). *Gode skrivestrategier - på mellomtrinnet og ungdomstrinnet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, s. 8 – 47 (30 s.)

Lillesvangstu, M., Tønnessen, E. S., & Dahll-Larssøn, H. (red.). (2007). *Inn i teksten - ut i livet: nøkler til leseglede og litterær kompetanse*. Bergen: Fagbokforlaget. kap. 2, 3, 4, 5 og 6, s. 14-36 og 60-106 (88 s)

Roe, A. (2014). *Lesedidaktikk: etter den første leseopplæringen* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
kap.1: s. 30-46, kap. 3-6, 8 og 9, s. 75-136 og 158-208 (123 s.)

Skjelbred, D. (2014). *Elevens tekst: et utgangspunkt for skriveopplæring* (4. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
kap. 1-7, s.13-114 + kap. 10 s.155-175 (117 s.)

Traavik, H. & Jansson, B.K. (red.) (2013). *Norsk boka 1*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 115 – 155 (41 s.)

Utdrag fra lærebøker og fagartikler (ligger i Blackboard)

Andersen, P.T., Mose, G., & Norheim, T. (2012). *Litterær analyse. En innføring*. Kap.1 (17 s.)

Berg, T. (2014). «Teatertekst i klasserommet». (14 s.)

Birkeland, T. & Mjør, I (2012). *Barnelitteratur: sjangrar og teksttyper* (3. utg.). Oslo:Cappelen Damm Akademisk. Kap. 3 (20 s.)

Cummins, J. (2017) «Kunskapspråkets karaktär”. I *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk. (20 sider)

Johannson, B. & Ring, A. S. (2012) «Vad är genrepädagogik? I Johannson, Brit och Ring, Anniqa Sandell: *Låt språket bära. Genrepädagogik i praktiken*. Stockholm: Hallgren & Fallgren. (7 sider).

Kjelaas, I. (2017) «Flerspråklighet i skolen». I M.A. Igland & M. Nygård (2017) (red). *Språkboka 5-10*. Oslo: Universitetsforlaget. (12 sider)

Larsen, A. S. (2007). «Når femteklassinger i Norden skriver fortelling» I Matre, S & Hoel, T. L. *Skrive for nåtid og framtid*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag, s. 249-275 (27 s)

Larsen, A. S., Sørensen, I. og Wicklund, B. (red.). (2018). *Norsk 5-10 Litteraturboka*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1 (12 s.), 3 (30 s). og 7 (s. 152-160) (totalt 50 sider) (Boka kommer ikke til studiestart.)

Lyster, S. A. H. (2009). «Ordforråd og leseutvikling». I Frost, J. (red.). *Språk og leseveiledning i teori og praksis*. Oslo: Cappelen akademisk forlag, s. 231 – 248 (17s).

Ongstad, S. (2007). «Forstillingen om ‘skriveutvikling’. Glemte kritiske merknader» I Matre, S & Hoel, T. L. *Skrive for nåtid og framtid* Trondheim: Tapir Akademisk forlag, s. 132 – 142 (10 s)

Stokke, R. S. & Tønnesen, E. S. (red.) (2018). *Møter med barnelitteratur*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 10 («Sakprosa for barn»; 15 sider)

Wold, A. H. (2008) «Utvikling av ordforråd med fokus på norsk som andrespråk». I E. Selj og E. Ryen (2008) Med språklige minoriteter i klassen. Språklige og faglige utfordringer. Oslo: Cappelen akademisk.

Faglitteratur tilgjengelig på nett

Helgevold, L., & Engen, L. (red.). (2006). *Fagbok i bruk: grunnleggende*

ferdigheter. Stavanger: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, Universitetet i Stavanger. (s.6-15, 24-38, 54-58; 24 sider) Tilgjengelig på:
http://www.skrivesenteret.no/uploads/files/UIS_Fagbok_i_bruk_web.pdf

Kvithyld, T, & Aasen, A.J. (2011). Fem teser om funksjonell respons på elevtekster. *Viden om læsning* (9), 10-16. (5 s.) Tilgjengelig på: <http://www.skrivesenteret.no/ressurser/funksjonell-respons/>

Barne- og ungdomslitteratur

Carroll, Lewis (1865/1990). *Alice i eventyrland*. Oslo, Cappelen/Bokklubbens barn (Utdrag; legges ut i Blackboard)

Eriksen, E. L. (2008). *En terrorist i senga*. Oslo: Aschehoug.

Kirkegaard, O. L. (1975/2004). *Gummi-Tarzan*. Oslo: Gyldendal.

Lindgren, A. (1973/2004). *Bröderna Lejonhärta*. Stockholm: Raben & Sjögren.

Mæhle, L. (2012). *Fuck off, I love you*. Oslo: Samlaget

Ousland, B. (2014). *Amundsen gjennom nordvestpassasjen*. Oslo: Cappelen Damm

Parr, M. (2012). *Tonje Glimmerdal*. Oslo: Samlaget

Rowling, J. K. (1997). *Harry Potter og de vises sten*. Oslo: Cappelen Damm

Silei, F & Quarello, M. A. C. (2016). *Rosas Buss*. Oslo: Samlaget

Spyri, Johanna (1880/2012). *Heidi*. Oslo: Samlaget

Kortprosa

Haller, B. (1998). «Ispigen». I B. Haller *Ispigen: og andre fortællinger*. København: Høst & sørn. Tilgjengelig som pdf i Blackboard

Kaldhol, M. (1993). «Alle vi». I Kaldhol, M. *Alle vi – noveller for ungdom*. Oslo: Samlaget
Tilgjengelig som pdf i Blackboard

Mæhle, L. (2010). «Den store ulykka». I Arvola, I. (red). *Nesten som før*. Oslo: Cappelen Damm
Tilgjengelig som pdf i Blackboard

Strindberg, A. (1903). «Ett halvt ark papper». I *Sagor*. Stockholm: Geber. Tilgjengelig fra:
<http://etthalvtarkpapper.se/>

Aakeson, K. F. (1995). «Hunden». I K. F. Aakeson *Sidemanden*. København: Gyldendal.
Tilgjengelig: <http://www.hordaland.no/PageFiles/44907/Lillesvangstu,%20leseksempe.pdf>

I tillegg kommer 1 korttekst som bestemmes ved semesterstart og utvalgte sider fra Roe, A., Ryen, J. A. & Weyergang, C. (2018). *God leseopplæring med nasjonale prøver*. Oslo:

Universitetsforlaget som også bestemmes da.

Pedagogikk

MGLU1112 Pensumliste Pedagogikk og elevkunnskap 1 (1 - 7) emne 1

Bøker

Bjørndal, C. R. P. (2011). Det vurderende øyet: observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. (Kap. 1, 2, 3, 5, 6 & 8).

Karlsdottir, R & Hybertsen Lysø, I. (2013) *Læring – Utvikling – læringsmiljø. En innføring i pedagogisk psykologi*. Trondheim: Akademika forlag (kap 7, 9, 10, 13)

Lyngsnes, K. M., & Rismark, M. (2014). Didaktisk arbeid. (3. utg.). Oslo: Gyldendal. (Kap. 1, 2, 5, 6 & 7).

Postholm, M.B., Haug P., Munthe E., & Krumsvik R.J (red.) (2011). Lærerarbeid for elevenes læring, 1 – 7 . Kristiansand: Høyskoleforlaget AS. (Kap. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2015). Motivasjon for læring. Teori og praksis. Universitetsforlaget.

Offentlige dokumenter

Hva er vurdering for læring?

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Vurdering-for-laring/>

Lærerprofesjonens etiske plattform.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (Opplæringslova) (1998).

Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter. Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

Kompendium (blir tilgjengelig i Blackboard):

Dysthe, O. (2007). Læring og læringsformer i Kunnskapsløftet. I H. Hølleland (red.), På vei mot Kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (s. 200-227).

Dysthe, O. (2009). Læringssyn og vurderingspraksis. I J. Frost (Red.). *Evaluering – i et dialogisk perspektiv*. Oslo: Cappelen Damm. (s.33-53).

Fjørtoft, H. (2016). *Effektiv planlegging og vurdering. Læring med mål og kriterier i skolen*. 2.utg. Bergen: Fagbokforlaget. (Kap. 4). (15 sider)

Garm, N. (2004). Den vanskelige inkluderingen. I T. Pettersson & M. B. Postholm (red.), Klasseeledelse (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (s. 39-54)

Handal G. & Lauvås P. (2011). På egne vilkår. Oslo: Cappelen akademisk. (Kap. 2).

Haug, P. (2010). Tilpassa opplæring- den største utfordringa i all opplæring. I S. Østrem, Pedagogikk og elevkunnskap: en første innføring til læreryrket. Oslo: Cappelen akademisk. (s. 98-117).

Sæbø, A. B. (2016). *Drama som læringsform*. Oslo: Universitetsforlaget. (s.104-123, 194-204)

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2018). *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring*. 3.utgave. Oslo: Universitetsforlaget. ((Kap. 4 & 6)).

Traavik, H., Hallås, O., & Ørvig, A. (red.). (2009). Grunnleggende ferdigheter i alle fag. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 18-31).

Ulvik, M. (2013). Pedagogikk og estetikk. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(06). (s.418-428).

Artikler, film og annet læremateriell som brukes i undervisning er også pensum.

MGLU2112 Pedagogikk og elevkunnskap 1 (1-7) emne 2

Bøker

Befring, E. (2016). *Grunnbok i spesialpedagogikk*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1-3, 5, 8-16)

Bjørndal, C.R.P. (2013). *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (Kap. 7)

Brandtzæg, I., Torsteinson S., Øiestad G. (2016). *Se eleven innenfra. Relasjonsarbeid og mentalisering på barnetrinnet*. Oslo: Gyldendal Akademiske

Haugen, R. (2017). *Barns utvikling i skolealder*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Lillemyr, O. L. (2011). *Lek – opplevelse – læring i barnehage og skole*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1-3, 5-15)

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske (s.11-27, kap. 1-2, 10, 12)

Uthus, M. (2017). *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademiske. (Kap. 1, 6-8)

Nettbaserte dokument

Opplysningsplikt til barnevernet og barnevernets adgang til å gi opplysninger (2006). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet. Tilgjengelig fra:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bld/bro/2006/0003/ddd/pdfv/270272-web_opplysn.pdf

Veileder: Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole (2008). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra:

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf>

Veilederen Spesialundervisning (2014). Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

Opplæringsloven (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa.

Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Kompendium (blir tilgjengelig i Blackboard)

Aagre, W. (2014). Teorier på tvers – tverrvitenskapelige perspektiver på ungdom. I: *Ungdomskunnskap – hverdagslivets kulturelle former*. Bergen: Fagbokforlaget.

Andersen, I.L. (2014). Traumebevisst tilnærming. I: Søftestad, S. & Andersen, I. L. (red.). *Seksuelle overgrep mot barn, traumebevisst tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget.

Boge, A. (2017). Skolen i møte med aktive 6-åringer. I: Lyngsnes, K. & Rismark, M. (red.). *Didaktisk praksis. 1. – 7. trinn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag. (Kap. 1 og 2)

Erstad, I. (2018). Barn og unge i Norge i det 21. århundre. I: Johannessen, B. & Skotheim, T. (2015). Barn og unge i midten. Tverrfaglig og tverretatlig arbeid i barn og unges oppvekst. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Håstein, H. og Werner, S. (2014). Tilpasset opplæring i fellesskapets skole. I: Bunting, M. (red.) *Tilpasset opplæring – i forskning og praksis*.

Imsen, G. (2016). Lærerens verden. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 3)

Jensen, R. (2016). Kollektiv læring og skolebasert kompetanseutvikling. Vallset: Oplandske Bokforlag. (Kap. 1)

Kvello, Ø. (2013). Bioøkologisk teori. I: Karlsdottir, R. & Lysø, I. H. *Læring – utvikling – læringsmiljø. En innføring i pedagogisk psykologi*. Trondheim: Akademika forlag.

Lauvås, P. & Handal, G. (2015). Utvikling av praktisk yrkesteori. I: Veiledning og praktisk yrkesteori. (s. 21 – 38). Oslo: Cappelen Damm.

Meld. St. 28 (/2015-2016). Skolemeldingen. Kortversjon av meldingen.

Nielsen, H. B. (2011). Kjønn i klasserommet. I: Haug, P., Krumsvik, R. J., Munthe, E. & Posthold, M. B. *Elevmangfold i skolen 1-7*. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Nordin-Hultman, E. (2004). *Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping*. Oslo: Pedagogisk Forum. (Kap. 9)

Ohnstad, F.O. (2012). Lærerprofesjonen og profesjonsetikk. I: Postholm, M., Haug, P., Munthe, E. & Krumsvik, R. *Lærere i skolen som organisasjon*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.

Schofield, D. (2018). Digital danning i skolen: Etikk, ansvar og refleksiv kompetanse. I: Frantzen, V. & Schofield, D. (red.). *Mediepedagogikk og mediekompetanse. Danning og læring i en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget.

Spernes, K. (2017). Kulturelt mangfold i Barneskolen. I: Lyngsnes, K. & Rismark, M. (red.). *Didaktisk praksis. 1. – 7. trinn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Wikene L. G. (2014). Klasseledelse – ingeniørkunst eller pedagogikk? I: C. R. Haugen & T. A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget.

Anbefalt tilleggs litteratur

Dalland, C. P. & Thaule-Hatt, H. (2017). *Kreativitet i skolen*. Bergen: Fagbokforlaget.

Lund, A. B. (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske (kap. 3 - 9, 11)

Læreplanverket for kunnskapsløftet. (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/lareplaner/kunnskapsloftet/>

Meld. St.16 (2006/2007) og ingen sto igjen – Tidlig innsats for livslang læring. Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra:

<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/stmeld-nr-16-2006-2007-/id441395/?docId=STM200620070016000DDDEPIS&ch=1&q=>

Meld. St.18 (2011). *Læring og fellesskap: tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov* (Meld. St.18, 2010-2011). Oslo: Regjeringen.

Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-18-20102011.html?id=639487>

Meld.st. 21 (2016-2017). *Lærelyst - tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo: Regjeringen.

Tilgjengelig fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/71c018d2f5ee4f7da7df44a6aae265bc/no/pdfs/stm201620170021000dddpdfs.pdf>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter (2012). Oslo: Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Forsok-og-pagaende-arbeid/Lareplangrupper/Rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>

Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen (2017). Oslo:

Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig frå:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

Praksis

MGLU1120 Praksis grunnskolelærerutdanning 1. studieår (1-7)

Anbefalt støttelitteratur:

Bøker

Klemp, T. & Nilssen, V. (2018). *Praksisstudier i lærerutdanninga*. Bergen: Fagbokforlaget

Offentlige dokumenter

Hva er vurdering for læring? Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Vurdering-for-laring/>

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (Opplæringslova) (1998). Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Overordnet del for grunnopplæringen:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter. Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

MGLU2120 Praksis grunnskolelærerutdanning 2. studieår (1-7)

Anbefalt støttelitteratur:

Bøker

Klemp, T. & Nilssen, V. (2018). *Praksisstudier i lærerutdanninga*. Bergen: Fagbokforlaget

Offentlige dokumenter

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra:

<http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (Opplæringslova) (1998). Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Overordnet del for grunnopplæringen:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>

Samfunnsfag

MGLU2107 Rettferdighet, sosial ulikhet og undervisning i samfunnsfag 1 (1-7) emne 2

Bøker, bokkapittel, og artikler i fagtidsskrift

Andersen, U. K. (2013). «Fra kjernefamilie til stjernefamilie». I: Andersen, U. C. (2013): *Når margin blir mainstream Forhandlinger av ekteskap, foreldreskap og slektskap i mediene*. Oslo: Avhandling for Ph.D.-graden i sosiologi. (29-52)
[https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/41487/dravhandling-
Andersen.pdf?sequence=1](https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/41487/dravhandling-Andersen.pdf?sequence=1)

Andresen et.al (2015). *Å gripe fortida. Innføring i historisk forståing og metode*. Kap.4 (93–118)

Aure, M.; Berg N.G.; Cruichank, J.; Dale, B. 2015. Sted – nye teorier I en norsk kontekst. I Aure, M.; Berg N.G.; Cruichank, J.; Dale, B. (red.) *Med sans for sted: Nye teorier*. Fagbokforlaget. Bergen. (13-29)

Barton, K. C. and L. S. Levstik (1996): ““Back when God Was around and Everything”: Elementary Childrens Understanding of Historical Time”. *American Education Research Journal*. Vol. 33, No. 2 pp (419-454)

Bath og Karlsson (2016). “The ignored citizen: Young childrens subjectivities in Swedish and English early childhood education settings”. *Childhood* Vol 23 (4) (554-565)
<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0907568216631025>

Birkelund, G. E. og Petersen, T. (2016). «Likestilling: utdanning, politikk og arbeid». I Frønes, I og Kjølsrød, L. (red.) *Det norske samfunn. Bind 2*. 7. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk (190-206)

Bratberg, Ø. (2017). *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. Kap. 1 (11-31), kap. 4 (99-125), kap. 6 (156-181) og kap. 7 (182-200)

Børhaug, K., J. Christophersen og T. Aarre (2014). *Introduksjon til samfunnskunnskap : fagstoff og didaktikk* (3. utg. ed.). Oslo: Kap. 1 (14-35), kap. 4 (102-120), kap. 5 (121-142) og kap. 6 (146-157)

Børhaug, K. Hunnes, O.R. og Samnøy, Å. (2015). *Spadestikk i samfunnsfagdidaktikken*. Kap 2 (41-60), kap. 4 (87-102) og kap. 8 (159-178)

Haarstad, H. og Rusten, G. (2018). «Grønn omstilling og norske veivalg: Introduksjon». I: Haarstad, H. og Rusten, G. (red.) *Grønn omstilling : Norske veivalg*. Universitetsforlaget. Oslo. S. (11- 28)

Jemima García-Godos, J. og Stokke, K. (2017). "Naturressurser: utvinning, utvikling og konflikt", I: David Jordhus-Lier, D. & Stokke, K. (red.) *Samfunnsgeografi: En innføring*. Capplen-Damm Akademisk, Oslo (135-151)

Jørgensen, G., (2005). "Framstillinger av Norges forhistorie i skolen – Formidling, forestillinger og identiteter". I: Følstad, E., og Skevig, O., (red.) *Funn og forskning. Foredrag fra to arkeologiseminarer i 2003*. Verdal: Stiklestad Nasjonale Kultursenter, (117–140)

Karlsen, A. (2013). Production of metals based on domestic water power and knowledge. I: Rusten, G. Potthoff, K.; Sangolt, L. (eds.) *Norway. Nature, Industry and Society*. Fagbokforlaget, Bergen. (157- 172)

Kitterød, R. H. (2016). Mot et symmetrisk foreldreskap? Yrkesarbeid og familiearbeid blant foreldre i Norge. I Frønes, I og Kjølsrød, L. (red.) *Det norske samfunn. Bind 2*. 7. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk (232-255)

Kvalsund, R (2000). "The transition from primary to secondary level in smaller and larger rural schools in Norway: comparing differences in context and social meaning". *International Journal of Educational Research* 33 (2000) (401-423 22) https://ac.els-cdn.com/S0883035500000252/1-s2.0-S0883035500000252-main.pdf?_tid=928932e6-1f4b-45b9-9e62-d323972913b7&acdnat=1525781632_af90f45a2a25e11ca62d7e4d6633ce5b

Lund, E. (2016). *Historiedidaktikk: En håndbok for studenter og lærere* (5. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 3 (51-70), kap. 4 (73-92) og kap. 5 (93-124)

Melvæ, L. (2009). *Europeisk politisk historie 400–1750*. Oslo: Cappelen akademisk. Kap 1-10 (134 s.)

Ravnå, P.-B. (2006). Gresk og romersk politisk historie. Oslo: Cappelen akademisk forlag (185s.)

Schiffler, P. M. (2011, 2. utgave). *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse*. Oslo: Fagbokforlaget. Kap. 1 (15 – 36), kap. 5 (127-200), kap. 6 (201 – 240), kap 7 (241 - 286) og kap. 8 (287 – 332)

Skjæveland, Yngve. (2017). Learning history in early childhood: Teaching methods and children's understanding. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 18(1), pp. (8-22). DOI:10.1177/1463949117692262

Solbrække, K. N. og Aarseth, H. (2006). «Samfunnsvitenskapenes forståelser av kjønn». I Lorentzen, J. og Mühleisen, W. (red.) *Kjønnsforskning. En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget (63-76)

Underthun, A. (2013). "The politics, rewards and paradoxes of the Norwegian «petroleum adventure»". I: Rusten, G. Potthoff, K.; Sangolt, L. (eds.) *Norway. Nature, Industry and Society*. Bergen: Fagbokforlaget (117 – 137)

Wanvik, T. og Haarstad, H. (2015). «Råvaresonens geografi: Steder som flerdimensjonale ansamlinger». I Aure, M., Berg N.G., Cruichank, J., Dale, B. (red.) *Med sans for sted: Nye teorier*. Bergen: Fagbokforlaget (281-298)

I tillegg kommer det pensum rundt temaet Arkeologi på ca 130 s.

Offentlige dokumenter

Stortingsmelding 13 (2012-2013) *Ta heile Noreg I bruk: Distrikts- og regionalpolitikken*. Kommunal og regionaldepartementet. (9-131)

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3c0d694d560a4258923f0132b50c297a/nno/pdfs/stm201220130013000dddpdfs.pdf>

Fagfornyelsen. Høyringsnotat med framlegg til kjerneelement i samfunnsfag (m. vedlegg), tilgjengeleg fra <https://hoering.udir.no/Hoering/v2/197?notatId=368>

Fagfornyelsen. Fastsette kjerneelement i samfunnsfag. NB: *Nettlenke vil bli publisert i Blackboard etter at kjerneelementene er fastsatt i mai/juni 2018*.

Master i grunnskolelærerutdanning (5-10) 5-årig

Engelsk

MGLU2505 Engelsk 1 (5-10) emne 2

Bøker

Allsburg, C. V. (2011). *The Mysteries of Harris Burdick*. London: Andersen Press Ltd. (ISBN: 9781849392792)

Culler, Jonathan. (2011). Literary Theory. A Very Short Introduction. 2nd Edition. Oxford UP. (ISBN 9780199691340)

Dale, L. & Tanner, R. (2012). *CLIL activities with CD ROM*. Cambridge: Cambridge University Press.

Donoghue, Emma. (2011). Room. London: Picador. (Paperback ISBN 9780330519021)

Goto, Hiromi. (2011). Half World. Illustrated by Jillian Tamaki. Penguin. (Paperback. ISBN 9780143052067)

Hedge, Tricia. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford, Oxford University Press.

Lightbown, P. M. (2014). *Focus on content-based language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Nilsen, Thor Sigurd & Rugesæter, Kåre N. (2015). English Phonetics for Teachers. Bergen: Fagbokforlaget. Third edition.

Rawlings, Angela, Heather Hermant, and Chris Turnbull. (2014). Own. Vancouver, BC: Cue Books. (ISBN: 9780987905277)

Thomas, J. & Shapard, R. (Eds.). (2006). *Flash Fiction Forward*. London & New York: W. W. Norton & Company. (ISBN: 9780393328028)

Books for Book Club

(NB: students will be required to purchase and read only one of these)

Alexie, S. (2007). *The Absolutely True Diary of a Part-Time Indian*. New York: Little, Brown and Company

Bell, C. (2014). *El Deafo*. New York: Amulet Books

Jonsberg, B. (2015). *My Life as an Alphabet*. Millers Point, Australia: Murdoch Books

Lockhart, E. (2014). *We Were Liars*. London: Hot Key Books

Annet

Artikler som blir tilgjengelig på Blackboard.

Kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)

MGLU2508 KRLE 1 (5-10) emne 2: Kristendom, østlige religioner, nyreligiøsitet og etikk i samfunn og skole

Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på Blackboard til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

B: Bok - **K:** Digitalt kompendium - **I:** Tilgjengelig på nett (pensum totalt: 1406 sider).

Fagdidaktikk

Domaas, Ola Erik 2007 «Lærerens livssyn som utfordring i KRL-undervisningen», i I.T.M Guldal et.al (red): FoU i praksis 2006. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag, s. 47-59 (12 s).
K

Fuglset, Kåre (red) 2014. *RLE i klemme*. (kapittel 4, 6,12 og 15. (79 s). **B**

Hodne, Hans 2016. «Grunnleggende ferdigheter i KRLE-læreverk», i *Prismet*. (Nr.3). (185-199). (14 sider) Tilgjengelig fra
<https://www.journals.uio.no/index.php/prismet/article/view/4493> I

Iversen, L. L. (2012). Når religion blir identitet. Kirke og kultur, 117(3), 258-270.
Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/kok/2012/03/naar_religion_bli_identitet (12 sider). I

Lippe, Marie von der og Sissel Undheim (2017) (red) *Religion i skolen. Didaktiske perspektiver på religions- og livssynsfaget*. Universitetsforlaget, Oslo. (Kapittel 1, 2, 3, 6, 8, 9). (80 s) B

[dette innebærer følgende kapitler:

Lippe, Marie von der og Sissel Undheim (2017). «Hva skal vi med et felles religionsfag i skolen».

Anker, Trine (2017). «På tide å si farvel til verdensreligionene?»

Andreassen, Bengt Ove (2017). «Hvordan kan vi forstå kristendommens sentrale plass i skolens religionsfag?»

Lippe, Marie von der (2017). «Fritak for hvem og fra hva?»

Skeie, Geir (2017). «Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling?»

Vestøl, Jon Magne (2017). «Skal religionsundervisningen ta hensyn til elevenes livssynbakgrunn?»]

Rian, D. (1999). *Verdensreligioner i undervisningen*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. II. (30 sider) K

Winje, G. (2014). Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (KRLE). I Skovholt, K. (red.), *Innføring i grunnleggende ferdigheter*. Oslo: Cappelen Damm akademisk, s. 207-239. (32 sider) K

Winje, Geir (2014) Elevers lesing av bilder i RLE, i Norsk pedagogisk tidsskrift, Vol.98(05), pp.341-351 10s. Tilgjengelig fra:

https://www.idunn.no/file/pdf/66722553/elevers_lesing_av_bilder_i_rle.pdf (10 sider) I

(sum fagdiaktisk pensum: 269 sider)

Religion

(inkludert kristen estetikk)

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016): Kristne migranter i Norden, Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag, (52-101, (50 s) B

Den norske kirke om gudstjeneste: «Hellig handling, hellig tid, hellig rom» tilgjengelig fra:
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/gudst2011_2012_hellig_handling_bokm.pdf 16 s. **I**

Eidhamar, L. G. (2004). Hinduisme og Buddhism. I Eidhamar, L. G. (red). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kapittel 5 og 6). (117 sider) **B**

Haanes, Vidar L. [et al.] (2009) *Tro og tradisjon*. (2. utgave) Høyskoleforlaget, Kristiansand. (Kapittel 4-6, s. 85-162) (77 sider).

Moberg, Jessica (2018). «Introduction» i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.1-21) (21 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> **I** (Open Access).

Schanke, Ragnhild (2005). *Kristendommens kirker og trossamfunn*. Fagbokforlaget, Bergen. B (100 sider)

Stensvold, Anne (2018). “Paving the Way for Pentecostalism: A Historical Exploration of Post-Reformation Revivals in Norway” i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.25-47) (22 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> **I** (Open Access).

Winje, G. (2012). *Guddommelig skjønnhet. Kunst i religionene*. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 2 (Hinduismen), 3 (Buddhismen), 5 (Kristendommen), 9 (Moderne religioner og trosretninger), 10 (Religiøs kunst i undervisningen)). **B** (198 sider)

Uldal, G og G. Winje (2007) *Hekser og healere. Religion og spiritualitet i det moderne*, Høyskoleforlaget. (kapittel 2 – 6) (131 sider).

(sum religionspensum: 732 sider)

Filosofi, etikk, livssyn

Aadnanes, P. (2012). *Livssyn* (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. (S.11-73, 130-292) (162 sider). **B**

Eidhamar, Leer-Salvesen, & Hølen (2010). *Den andre. Etikk og filosofi i skolen*. (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget Kap 1, 2, 4, 6, 7, 8 og s. 96-104). (188 sider) **B**

Eidhamar, L. G. (red.). (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 2 (Livssynshumanisme s 23-56) (33 sider). **B**

Humanetisk Forbund *Humanisme. Et livssyn*. http://himmeljord.no/Documents/pdf/HEF-brosjyre_norsk_web.pdf (22 sider)

(sum filosofi, etikk og livssyn: 405 sider)

Offentlige dokumenter

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. **I**
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Utdanningsdirektoratet (2008). *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk. I*
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/rle1-02/>

FNs Verdenserklæring om Menneskerettigheter av 1948. **I** Tilgjengelig fra:
<https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklaring-om-menneskerettigheter>

Kroppsøving

MGLU2509 Kroppsøving 1 (5-10) emne 2

Bøker

Brattenborg, S., & Engebretsen, B. (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk* (3. utg.). Oslo, Cappelen Damm.

Hollekim, I., & Vingdal, I. M. (2000). *Mestring og glede: fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo: Gyldendal undervisning (s. 40-132, 178-290).

Høigaard, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett* (s. 27-33, 61-67, 124-157). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jenssen, A. R. (2014). Fag i uterom. I Vingdal I.M. (2014). *Fysisk aktiv læring*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Mytting, I., & Bischoff, A. (2008). *Friluftsliv* (Bokmål[utg.], 2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal undervisning (kap 3, 9, 10, 11).

- Nordbotten, G.L.N. (2014). *Barns fysiske utvikling. Hvordan stimulere barns fysiske utvikling?* Oslo: Cappelen Damm.
- Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett: aktiviteter innen løp, hopp og kast for barn i alderen 6-12 år.* Bergen: Fagbokforlaget.
- Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring.* Oslo: Gyldendal undervisning. (side 8-205, 305-319).
- Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom.* Akilles.
- Vinje E. E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1, 2)
- Øksnes, M., Sundsdal, E. & Haugen, C.R. (2018) (red.). *Ungdom, danning og fellesskap Samfunns- og kulturpedagogiske perspektiv.* Oslo. Cappelen Damm. (utvalgte kapitler) In press.

Kompendier

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppsøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10,* NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs

Breivik, G. (2013). *Jakten på et bedre liv: Fysisk aktivitet i den norske befolkning 1985-2011.* Oslo: Universitetsforlag. (s. 11-19)

Dowling, F. (2016). De idrettsflinkes arena. Ungdoms fortellinger fra kroppsøvingsfaget med blikk på sosial klasse. I Seippel, Sisjord & Strandbu (red): *Ungdom og idrett.* Cappelen Damm Akademisk, Oslo, s 249-268.

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet.* Rapport IS-2170. Hentet fra: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf>
HYPERLINK: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf>

Høigaard, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett* (s. 27-33, 61-67, 124-157). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Iversen, A.S. (2012). *Dansens plass i kroppsøvingsfaget – status, utfordringer og muligheter.* Artikkel i bladet Kroppsøving 2-2012

Jenssen, A. R. (2017). *Ballbasis.* Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A. R. (2018). *Salaktivitet?* Trondheim: NTNU, ILU

Jenssen, A. R. (2014). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Kvikstad, I. (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk (kap. 9)

Esser-Noethlichcs, M. og Midthaugen, P. (2015). Interkulturell læring og inkludering i kroppsøving - noen fagdidaktiske refleksjoner. I Ø. Førland Standal, & G. Rugseth (red.). *Inkluderende kroppsøving*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. (s. 96-120)

Norges orienteringsforbund, & Læringsenteret (2000). *Orientering for alle: begynneropplæring og tilpasningsmuligheter for funksjonshemmede*. Oslo: Norges orienteringsforbund. (kap. 2, s. 8-10). Hentet fra:

<http://www.nb.no/nbsok/nb/86fe219b4247a69646dccda5b1d4fed?lang=no#8>

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom*. Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra:

http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Nyheim, May Britt (2010). Fra lek til friidrett basistrening med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmateriell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Stalsberg, R., & Pedersen, A. V. (2018). Are Differences in Physical Activity across Socioeconomic Groups Associated with Choice of Physical Activity Variables to Report? *International journal of environmental research and public health*, 15(5).

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømme- og livreddningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svømming.pdf?epslanguage=no> HYPERLINK "http://www.svømming.no/getfile.php/3434/Nytt%20rundskriv%202008.pdf"

Utdanningsdirektoratet. (2015). Læreplan i kroppsøving.

<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svømming/lareplan-i-kroppsøving-01-08-2015.pdf>.

Vinje E. E. & S. Brattenborg (2016). «Vurdering i kroppsøvingsfaget – gamle og nye utfordringer». I E.E. Vinje, (red.) *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Cappelen Damm Akademisk, s. 32-50.

Støttelitteratur

Bartlett, I. (2003). Kroppsøving i klasse med elev som er synshemmet. I Statped skriftserie nr.16: Kan lastes ned her: <http://www.statped.no/fagområder-og-læringsressurser/finn-læringsressurs/syn/Kroppsoving-i-klasse-med-elev-som-er-synshemmet/>

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket.* Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

O-skolen: <http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1>

Rafoss, K., Kolostyák, L., & Zoglowek, H. (2008). *Spill og lær ballspill: En innføring i skudd-på-mål-spill.* Kristiansand: Høyskoleforlag.

St.Meld. 18 (2015-2016). (2016). Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges skiforbund. *Aktivitetshefte. Tips og idéer til organisering av skiaktivitet.* Norges skiforbund: Oslo. Hentet fra: <http://www.0-6.no/storage/skiskole.pdf>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livredningsopplæring: støttemateriell for lærere og instruktører i grunnskolen.* Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

Kunst og håndverk

MGLU2511 Kunst og håndverk 1 (5 - 10) emne 2

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen. Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Bøker

Frisch, N. S. (Red.). *Tegningen lever! Nye dialogiske perspektiv på tegneundervisning i grunnskolen.* Oslo: Akademisk forlag.

Kleiner - *Gardner's Art through the Ages.* ISBN 9781133490609

Hauffe, T. (1996). *Design.* Oslo: Cappelen. 150 s.

Tilgjengelig som e-bok:http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. s. 116-167

Finnes også som:

Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal. Tilgjengelig som ebok:

<http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 114 s. Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Offentlige dokumenter

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Den generelle delen av læreplanen*. Tilgjengelig fra https://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf. 22 s.

Anbefalt tilleggs litteratur

Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). *Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre*. Oslo: Norges husflidslag.

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.

Lepperød, J., Kallestad, T. & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 170-345.

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag. 105 s. 22

Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.

Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og udvidet utg.). København: Gyldendal.

Finnes også som: Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som: Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som: Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

Matematikk

MGLU1503 Matematikk 1 (5-10) emne 1

Bøker

Schou, J., Jess, K., Hansen, H. C., & Skott, J. (2007). *Matematik for lærerstuderende: Tal, algebra og funktioner: 4.-10. klasse*. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur.

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur.

Van de Walle, J. A., Karp, K., & Bay-Williams, J. M. (2015). *Elementary and middle school mathematics: teaching developmentally* (9th ed.). Essex: Pearson.

Artikler/enkeltkapitler vil komme i tillegg.

MGLU2502 Matematikk 2 (5-10) emne 1

Bøker

Van De Walle, J.A., Karp, K.S., Bay-Williams, J.M. (2015). Elementary and Middle School mathematics. 9 eller 8. Edition

Schou, J., Jess, K., Hansen, H. C., & Skott, J. (2007). *Matematik for lærerstuderende: Tal, algebra og funktioner: 4.-10. klasse*. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur.

Skott, J., Jess, K., & Hansen, H. C. (2008). *Matematik for lærerstuderende: Delta: fagdidaktik*. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur

Artikler/Kapitler

Artikler og annet materiale vil bli publisert i BlackBoard og kommer i tillegg

Musikk

MGLU2510 Musikk 1(5-10) emne 2 Musisering, musikkdidaktikk, komposisjon og musikkorientering

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Angelo, E. & Sæther, M. (2017). *Eleven og musikken*. Oslo, Universitetsforlaget.

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!: populærmusikkens historie*. Oslo, Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstuderter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_UtdProgrFag.aspx?id=2103

Nesheim, Elef, (2004). *Musikkhistorie*. Oslo: Norsk musikkforlag

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* s.13–51, 95-124 og 177-188. Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, Jon Helge & Salvesen, Geir (2010). *Allmenn musikkundervisning*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart
Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tilleggs litteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev. utg. 2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag

Hjorthaug, S. (2002). *Musikkhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Naturfag

MGLU2506 Naturfag 1 (5-10) emne 2

Pensumlistene er veiledende. Endelig pensumliste legges ut på Blackboard ved studiestart.
Artikler/enkeltkapitler/nettressurser vil komme i tillegg og vil bli publisert på blackboard.

Bøker:

- Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). *Biologi for lærere*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bjerkely, H. J. (2018). *Norske økosystemer: økologi og mangfold*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hewitt, P.G., Lyons, A.A., Suchocki, J.A. & Yeh, J. (2014). *Conceptual Integrated Science, Second Edition, International Edition*. Harlow, England: Pearson Education Limited.
- Knain, E. & Kolstø, D. (red) (2011). *Elever som forskere i naturfag*. Universitetsforlaget.
- Mork og Erlien (2010). *Språk tekst og kommunikasjon i naturfag*. Universitet Forlaget

Anbefalt støttelitteratur

- Sand O, Sjaastad ØV, Haug E, Toverud KC. *Menneskets fysiologi*. 2. utg. Oslo: Gyldendal akademisk; 2014. XVI, 872 s.
- Folkvord, K. og Mehan, G. (2015): Engasjerende naturfag, Oslo: Cappelen Damm
- van Marion, P, og Strømme, S.(red) (2015). *Biologididaktikk*. Cappelen Damm Akademisk

Aktuell bestemmelseslitteratur «BØG»

- Svensson, L., Grant, P. J., Mullarney, K., Zetterström, D., & Ree, V. (2010). *Gyldendals store fugleguide: Europas og middelhavsområdets fugler i felt* (3. utg.). Oslo: Gyldendal.
eller:
Dybbro, T. (2011). *Fugler* (Faktum referanse). Cappelen Damm Faktum.
- Kristiansen, Aa., & Køie, M. (2012). *Havets dyr og planter*. Oslo: Cappelen Damm faktum.
- Mossberg, B., & Stenberg, L. (2010). *Gyldendals nordiske feltflora*. Oslo: Gyldendal..
Eller:
Wischmann, F. (2012). *Norsk fargeflora* (6. utg.). Oslo: Cappelen Damm faktum.
Eller:
Bruhn Møller, K., & Christensen, K. I. (2011). *Flora* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm faktum.
Eller:
Lid, J., Lid, D. T., Elven, R., & Alm, T. (2005). *Norsk flora* (7. utg.). Oslo: Samlaget. [6.utg. fra 1994 er OK, eldre utgaver anbefales ikke].
Eller:
Mossberg, B., Stenberg, L., & Karlsson, T. (2007). *Gyldendals store nordiske flora* (Rev. og utvidet utg.). Oslo: Gyldendal. [1. utg. fra 1995 er OK].

Norsk

MGLU1501 Norsk 1 (5-10) emne 1

Språk

*Cummins, J. (2017) *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid.* Stockholm: Natur & Kultur Akademisk (ca 36 s.). Følgende kapitler er pensum:

- Kap. 2: Kunskapspråkets karaktär.
- kap. 4: Tvåspråkighet, tvåspråkig utbildning och tvärspråkig transfer.

Igland, M.-A. & Nygård, M. (2017). *Norsk 5–10. Språkboka.* Oslo: Universitetsforlaget (ca. 131 s.). Følgende kapitler er pensum:

- Hognestad, J.: Fonetikk og fonologi (kap. 4).
- Hognestad, J.: Morfologi: hvordan ord er bygd opp (kap. 5).
- Hognestad, J.: Morfologi: ordklasser (kap. 6).
- Aa, L.I.: Syntaks (kap. 7).
- Ommeren, R.v.: Språkets symbolkraft: språkholdninger og språklige ideologier (kap. 10).
- Hårstad, S. & Solheim, R.: Flerspråklighet i et nordisk perspektiv (kap. 13).
- Kjelaas, I.: Flerspråklighet i skolen (kap. 14).
- Hårstad, S. & Nygård, M.: Å forstå andrespråkelevers norsk (kap. 15).

Iversen, H.M., Otnes, H. & Solem, M.S. (2011): *Grammatikken i bruk.* Oslo: Cappelen. (ca. 55s.). Følgende kapitler er pensum:

- Kap.1: Med grammatikken som verktøy
- Kap.5: Samanheng i tekst
- Kap. 6. Framheving
- Oppslagsdel

*Monsen, M. & G. RT. Randen (2017). *Andrespråksdidaktikk.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk (ca 39 s.). Følgende kapitler er pensum:

- Kap.2: Andrespråkslæring
- kap. 4: Norsk språk i et typologisk perspektiv
- kap. 5: Mellomspråk

Skjelbred, D. (2014). Elevens tekst: et utgangspunkt for skriveopplæring (4. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. 187 s.

Litteratur

Claudi, M. (2010). *Litterære grunnbegreper*. Oslo: Fagbokforlaget. Dette er et oppslagsverk som ikke skal leses fra perm til perm.

*Jordheim et.al. (2011) Humaniora. En innføring. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3: fortolking s. 190-250 (61 s.)

Larsen, A.S., Sørensen, I. & Wicklund (2018). *Litteraturboka* (ca 120 sider). Følgende kapitler er pensum:

- Innledning
- Wicklund, B. Hva er sjanger og hvordan kan vi skille mellom sakprosa og skjønnlitteratur? (kap. 1)
- Harstad, O. & Jølle, L. Tolkning i norskfagets litteraturarbeid – fire innfallsvinkler til «Ringen» av Knut Hamsun (kap. 2).
- Samoilow, T.K. Å lese på kryss og tvers. Komparativ litteraturdidaktikk (kap. 4).
- Svartaas, G. Drama. Litterær tekst, framføring og arbeidsmåte (kap. 6).
- Larsen, A.S. Fortellende prosa for barn (kap. 7).
- Sørensen, I. Sakprosa (kap. 8).

Stokke, R. S. & Tønnesen, E. S. *Møter med barnelitteratur*. Oslo: Universitetsforlaget (ca. 28 s.). Følgende kapitler er pensum:

- Ommundsen, Å.M. Bildeboka (kap. 7).
- Løvland, A. Sakprosa for barn (kap. 10).
- Stokke, R. S. Å møte andres livsverdener i litteraturen (kap. 11)

Skjønnlitteratur

Dahl, R. (2016). *SVK*. Oslo: Gyldendal.

Ende, M. (2018). *Momo eller kampen om tiden*. Oslo: Cappelen Damm.

Lindgren, A. (2013). *Mio min Mio*. Oslo: Cappelen Damm

Loe, E. (2008). *Kurtby*. Oslo: Cappelen Damm.

Parr, M. (2009). *Tonje Glimmerdal*. Oslo: Samlaget.

Spyri, J. (2011). *Heidi*. Oslo: Samlaget.

Vitanza, D. (2017). *Dette livet eller det neste*. Oslo: Aschehoug

Et drama

Et utvalg dikt og korttekster kommer i tillegg.

Sakprosa

Blom, K. og Gabrielsen, G. W. (2018) *Søppelplasten i havet*, Cappelen Damm, Oslo

Ibrahimowitc, Z. (2011) *Jeg er Zlatan*, Font forlag, Oslo

Enkeltekster kan komme i tillegg. Vi forbeholder oss også retten til å foreta mindre justeringer.

MGLU2501 Norsk 2 (5-10): Literacy, språk og litteratur

Litterære tema og lesing

Andersen, P.T. (2012). *Norsk litteraturhistorie* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

«Norrøn litteratur» s. 11-69 (58 s.)

«1800-tallet. Andre del» s. 199-323 (124 s.)

Aristoteles (2004). *Om diktekunsten*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 23-73 (50 s.)

Tilgjengelig som e-bok: https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007050200031
da med sidetallene 16-72 (56 s.)

Brumo, J. & Furuseth, S. (2005). *Norsk litterær modernisme*. Bergen: Fagbokforlaget. «Hva er modernisme» s. 13-32 (19 s.)

Hennig, Å. (2017). *Litterær forståelse. Innføring i litteraturdidaktikk*. (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk. «Skriving som leseutvikling» s. 176-195 (19 s.) «Vurdering» s. 213-227 (14 s.)

Larsen, A. S., Wicklund, B. og Sørensen, I. (red.). *Norsk 5-10. Litteraturboka*. Oslo: Universitetsforlaget. 383 s. (under utgivelse). Relevante kapitler blir gjort tilgjengelige ved semesterstart.

Skaftun, A., Solheim, O.J. og Uppstad, P.H. (red.). (2014). *Leseboka: Leseopplæring i alle fag på ungdomstrinnet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Forord + Innledning + kap. 1, 2, og 10. (50 s.)

Slettan, S. (red.). (2014). *Ungdomslitteratur: Ei innføring*. Oslo: Cappelen Damm. Kap. 1 s. 9-24
(15 s.).

Språklige tema

Askeland, N. & Falck-Ytter, C. (2009). *Nynorsk på nytt: ei idébok for studentar og lærarar*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 11-138 (127 s.)

Berg, I. Språkhistorie. I M.-A. Igland og M. Nygård (red.). *Norsk 5-10. Språkboka*. Oslo: Universitetsforlaget s. 137-151 (14 s.)

Dewilde, J. og Igland, M.-A. (2015). No problem, janem. I A. Golden og E. Selj (red.). *Skriving på norsk som andrespråk. Vurdering, opplæring og elevenes stemmer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (13 s.)

Hertzberg, F. (2008). Grammatikk? I M.E. Nergård og I. Tonne (red.). *Språkdidaktikk for norsklærere*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 17-26 (9 s.)

Hårstad, S. (2015). *Nabospråk og nabospråksundervisning*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (80 s.)

Jahr, E. H. (1994). *Utsyn over norsk språkhistorie etter 1814* (2. utg.) Oslo: Novus forlag. (90 s.). Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009042800058

Selj, E. (2015). Skrivekyndighet og de nye skrивerne i utdanningssystemet. I A. Golden og E. Selg (red.). *Skriving på norsk som andrespråk. Vurdering, opplæring og elevenes stemmer.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (15 s.)

Skjøngh, S. & Vederhus, I. (2008). Synleg og meir nynorsk = betre nynorsk. Utvikling av literacy på norsk: bokmål og nynorsk, for alle elevar på barne- og ungdomstrinnet. I M.E. Nergård og I. Tonne (red.). *Språkdidaktikk for norsklærere.* Oslo: Universitetsforlaget s. 145-157 (12 s.)

Wold, A. H. (2008). Utvikling av ordforråd med fokus på norsk som andrespråk. I E. Selj og E. Ryen. *Med språklig minoritet i klassen. Språklig og faglige utfordringer.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk (27 s.)

Artikler/enkeltkapitler vil kunne komme i tillegg. Dette vil bli opplyst om ved semesterstart. Med forbehold om mindre endringer.

Totalt ca. 800 sider. I tillegg kommer godkjent liste over selvvalgt litteratur knyttet til FOU-oppgaven. Liste over anbefalt litteratur vil foreligge ved semesterstart.

Sagalitteratur

Kjalnesinga saga

Haugen, O. E. (2001) *Norrøne tekster i utval.* Oslo: Gyldendal norsk forlag.

«Voluspå» oversatt av Ludvig Holm-Olsen etter utgave av Jón Helgason

«Trymskvadet» oversatt av Ludvig Holm-Olsen etter utgave av Jón Helgason

Njålssoga (2008). Oversatt av Aslak Liestøl. Ny og fullstendig utgave ved Jan Ragnar Hagland. Oslo: Det Norske Samlaget.

Noveller, lyrikk og andre korttekster

Hamsun, K. «Ringen» i *Siesta* (1897).

I tillegg kommer et utvalg tekster som vil bli gjort tilgjengelig ved semesterstart.

Romaner og andre tekster

Eriksen, E. L. (2017). *Baksiden.* Oslo: Aschehoug

Grøntvedt, N. E. (2016). *Rumpa til Ingvar Lykke.* Oslo: Aschehoug

- Hovland, R. (2016). *Om noko skulle skje*. Oslo: Samlaget
- Kielland, A. (2013). *Garman og Worse*. Oslo: Vigmostad og Bjørke
- Kristny, G. (2011). *Kirkegården*. Oslo: Bokvennen
- Mjønes, J. (2010). *Orkanger*. Oslo: Aschehoug
- Nordin, S. (2014). *En sekund i taget*. Stockholm: Rabén og Sjögren
- Steinholm, Monika (2016). *Nærmere kommer vi ikke*. Oslo: Vigmostad og Bjørke
- Twain, M. (2012). *Huck Finn og eventyra hans*. Oslo: Samlaget

Pedagogikk

MGLU5112 Pedagogikk og elevkunnskap 1 (5-10) emne 1

Bøker

Bjørndal, C. R. P. (2011). Det vurderende øyet: observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. (Kap. 1, 2, 3, 5, 6, 7 & 8).

Karlsdottir, R & Hybertsen Lysø, I. (2013) *Læring – Utvikling – læringsmiljø. En innføring i pedagogisk psykologi*. Trondheim: Akademika forlag (kap 7, 9, 10, 13)

Lyngsnes, K. M., & Rismark, M. (2014). Didaktisk arbeid. (3. utg.). Oslo: Gyldendal. (Kap. 1, 2, 5, 6 & 7).

Postholm, M.B., Haug P., Munthe E., & Krumsvik R.J (red.) (2011). Lærerarbeid for elevenes læring, 5-10 . Kristiansand: Høyskoleforlaget AS. (Kap. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2015). Motivasjon for læring. Teori og praksis. Universitetsforlaget.

Offentlige dokumenter

Hva er vurdering for læring?

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Vurdering-for-laring/>

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringslova) (1998).

Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter. Tilgjengelig fra:
http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

Kompendium (blir tilgjengelig i Blackboard):

Dysthe, O. (2007). Læring og læringsformer i Kunnskapsløftet. I H. Hølleland (red.), På vei mot Kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (s. 200-227).

Dysthe, O. (2009). Læringssyn og vurderingspraksis. I J. Frost (Red.). *Evaluering – i et dialogisk perspektiv*. Oslo: Cappelen Damm. (s.33-53).

Fjørtoft, H. (2016). *Effektiv planlegging og vurdering. Læring med mål og kriterier i skolen*. 2.utg. Bergen: Fagbokforlaget. (Kap. 4). (15 sider)

Garm, N. (2004). Den vanskelige inkluderingen. I T. Pettersson & M. B. Postholm (red.), Klasseeledelse (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (s. 39-54)

Handal G. & Lauvås P. (2011). På egne vilkår. Oslo: Cappelen akademisk. (Kap. 2).

Haug, P. (2010). Tilpassa opplæring- den største utfordringa i all opplæring. I S. Østrem, Pedagogikk og elevkunnskap: en første innføring til læreryrket. Oslo: Cappelen akademisk. (s. 98-117).

Sæbø, A. B. (2016). *Drama som læringsform*. Oslo: Universitetsforlaget. (s.104-123, 194-204)

Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2018). *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring*. 3.utgave. Oslo: Universitetsforlaget. ((Kap. 4 & 6)).

Traavik, H., Hallås, O., & Ørvig, A. (red.). (2009). Grunnleggende ferdigheter i alle fag. Oslo: Universitetsforlaget. (s. 18-31).

Ulvik, M. (2013). Pedagogikk og estetikk. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(06). (s.418-428).

Artikler, film og annet læremateriell som brukes i undervisning er også pensum

Praksis

MGLU1520 Praksis grunnskolelærerutdanning (5-10) 1. studieår

Anbefalt støttelitteratur:

Bøker

Klemp, T. & Nilssen, V. (2018). *Praksisstudier i lærerutdanninga*. Bergen: Fagbokforlaget

Offentlige dokumenter

Hva er vurdering for læring? Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Vurdering-for-laring/>

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (Opplæringslova) (1998). Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Overordnet del for grunnopplæringen:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter. Tilgjengelig fra:

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/lareplangrupper/RAMMEVERK_grf_2012.pdf?epslanguage=no

MGLU2520 Praksis grunnskolelærerutdanning (5-10) 2. studieår

Anbefalt støttelitteratur:

Bøker

Klemp, T. & Nilssen, V. (2018). *Praksisstudier i lærerutdanninga*. Bergen: Fagbokforlaget

Offentlige dokumenter

Lærerprofesjonens etiske plattform. Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsforbundet.no/upload/1/L%c3%a6rerprof_etiske_plattform_A3_bm.pdf

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra:

<http://www.udir.no/>. Merk at kunnskapsløftet også finnes som et hefte.

Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (Opplæringslova) (1998). Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/all/nl-19980717-061.html>

Overordnet del for grunnopplæringen:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>

Samfunnsfag

MGLU2507 Samfunnsfag 1 (5-10) emne 2: Makt, demokrati og undervisning i samfunnsfag

Pensum som er henta frå andre delar av bøker/verk som står på pensumlista for MGLU 1507 (emne 1, 5-10) er merkte med*

Ved studiestart vert oppdaterte oversyn over pensum som er digitalt tilgjengeleg, lagt ut på Blackboard. Der vert det og lagt ut framlegg til tilrådd lesestoff som ikkje inngår i pensumlista.

Bøker, bokkapittel, artiklar i fagtidsskrift

*Andresen, A. et. al (2015). *Å gripe fortida. Innføring i historisk forståing og metode*. Oslo, Samlaget, s. 93-118.

Barton, K. (2017). Overcoming obstacles to teaching about agency. I *SO-didaktik*, nr. 3 vår 2017, s. 17-22. Nedlastbart frå <https://www.su.se/hsd/forskning/avhandlingar-publikationer/tidskriften-so-didaktik/tidskriften-so-didaktik-nummer-3-2017-1.335755>

Black, J. (2017). The United Kingdom and British Empire: a figural approach. I *Rethinking history. The journal of theory and practice* vol 22 2018:1, s. 3 – 24. Kan lesast frå NTNU på <https://doi.org/10.1080/13642529.2017.1419446>

*Bratberg, Ø. (2017). *Tekstanalyse for samfunnsvitene*. Oslo, Cappelen Damm, s. 9-103 og 129-166.

Carretero, M. et. al (2017). *Palgrave handbook of research in historical culture and education*. London, Palgrave MacMillan, s. 59-90 og 109-132.

Dyrvik, S. (2005). *Året 1814*. Oslo, Samlaget, s. 7-119.

Engelstad, F. (red.) (1999). *Om makt. Teori og kritikk*. Oslo, Ad Notam Gyldendal/Makt- og demokratiutredningen 1998-2003, s. 7-42.

Estlund, D. (2017). *The Oxford Handbook of Political Philosophy*. Oxford, Oxford University Press, s. 133-151.

Festenstein, M. & Kenny, M. (2005); *Political ideologies. A reader and guide*. Oxford, Oxford University Press, s. 7-49, 112-118, 128-130, 165-167, 202-218, 223-225, 233-245 og s. 332-334.

FitzGerald, J. i Biagini, E.F. & Daly, M.E. (red) (2017); *The Cambridge Social History of modern Ireland*. Cambridge, Cambridge University Press, s. 7-24.

Flood, C.G. (2002); *Political Myth*. London, Routledge, s. s. 13-44.

Gould, W.T.S. (2015). *Population and Development*. Routledge Perspectives on Development. Routledge, Milton Park, s. 49-75.

Heidar, K., Berntzen, E., & Bakke, E. (red.) (2013). *Politikk i Europa. partier, regjeringsmakt, styreform*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 19-91, 129-163, 181-217, 233-267 og 290-307.

*Helle, K. m.fl. (2016). *Grunnbok i Norges historie. Fra vikingtid til våre dager*. Oslo, Universitetsforlaget, kap. 14 – 25, s. 195-405.

Kenny, K. i Biagini, E.F. & Daly, M.E. (red) (2017). *The Cambridge Social History of modern Ireland*. Cambridge, Cambridge University Press, s. 405-422.

*Krefting, E. (2012). *Vestens idéhistorie. Modernitetens fødsel 1600-1800*. Oslo, Cappelen Damm Akademisk, s. 254-277.

Langhelle, O. (2002). Bærekraftig utvikling. I: Benjaminsen, T. A og Svarstad H. *Samfunnsperspektiver på miljø og utvikling*, 2. utgave. Universitetsforlaget, Oslo, s. 225-254.

Lie, T.G. (2017). *Lærernes utdanning og kunnskap. Og deres holdninger til undervisning av samfunnskunnskap i et kritisk danningsperspektiv*. Trondheim (NTNU), PhD-avhandling i statsvitenskap, s. 177-191. Tilgjengeleg fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2430837>

Linné-Eriksen, T. (2010). *Globalhistorie 1750-1900. En sammenvevd og delt verden*. Oslo, Cappelen Akademisk, s. 27-220 og 302-365.

Marcus, A.S. et. al. (2017). *Teaching history with museums. Strategies for K-12 social studies*. Routledge, London, s. 25-38 og 226-230.

Modig, N. (2017). Lärarstudenters ekonomididaktiska kunskapsutveckling i samhällskunskap. I *Norddidactica* 2017 nr 3, s. 23-45. Tilgjengeleg elektronisk: <http://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1145336&dswid=9128>.

Møller, J. (2015). *Statsdannelse, regimeforandring og økonomisk udvikling*. København, Hans Reitzels forlag, s. 42-51 og 67-85.

Overrein, P. og Smidt, J. Begrep og makt - begrepslæring og samfunnsbilder i skriving i samfunnsfag. I Smidt, J. (red.) (2010); *Skriving i alle fag - innsyn og utspill*. Trondheim, Tapir akademisk forlag, s. 231-255.

Streeck, W. (2016). *How will capitalism end? Essays on a failing system*. London, Verso, s. 73-94.

Ugelvik Larsen, S. (2003); *Teori og metode i statsvitenskap*. Bergen, Fagbokforlaget, s. 11-35, 39-53, 68-78, 305-321.

Waage, H.H. m.fl. (red.) (2013). *Krig og fred i det lange 20. århundre*. Oslo, Cappelen Damm Akademisk, s. 19-40, 91-136 .

Xue, J. et. al. (2017). Two Contrasting Scenarios for a Zero-Emission Future in a High-Consumption Society. I *Sustainability* Vol 9, issue 1, s. [25 sider]. Tilgjengeleg frå NTNU på <http://www.mdpi.com/2071-1050/9/1/20/htm>

Offentlege dokument

Fagfornyelsen. Høyringsnotat med framlegg til kjerneelement i samfunnsfag (m. vedlegg), tilgjengeleg frå <https://hoering.udir.no/Hoering/v2/197?notatId=368>

Fagfornyelsen. Fastsette kjerneelement i samfunnsfag. *NB: Nettlenkje vil vert publisert i Blackboard etter at kjernelementa er fastsette i mai/juni 2018.*

Grunnskolelærerutdanning (1-7) 4-årig

Engelsk

LGU13005 Engelsk 2 (1-7)

Bøker

Language:

Ellis, R. & Shintani, N. (2014). *Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research*. Routledge Introductions to Applied Linguistics. Routledge: London, New York.

Galloway, N. & Rose, H. (2015). *Introducing Global Englishes*. London & New York: Routledge.

Hedge, Tricia. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.

Jones, Rodney H. (2012). *Discourse Analysis. A Resource Book for Students*. Routledge: London.

Nilsen, Thor Sigurd & Rugesæter, Kåre N. (2015). *Basic English Phonetics for Teachers* (3rd ed.). Bergen: Fagbokforlaget.

Literature:

Achebe, Chinua. *Things Fall Apart*, Penguin Books, 2001. ISBN 9780141186887

Bechdel, Alison. *Fun Home: A Family Tragicomic*, Mariner Books, 2007. ISBN: 0618871713

Eugenides, Jeffrey. *Middlesex*, Picador, 2007. ISBN: 0312427735

Gaiman, Neil. *Coraline*. Bloomsbury, 2013. ISBN: 1408841754

Grahame, Kenneth. *The Wind in the Willows*, Vintage Children's Classics. ISBN: 009957294X

Ihimaera, Witi. *The Whale Rider*. Reed, 2005. ISBN: 9780435131081

L'Engle, Madeleine. *A Wrinkle in Time*. Macmillan, 50th Anniversary Ed, 2012. ISBN: 1250004675

Larsen, Nella. *Passing*. Penguin, 2003. ISBN: 9780142437278

Levithan, David and John Green. *Will Grayson, Will Grayson*. Penguin, 2012. ISBN: 0141346116

Salinger, J.D. *The Catcher in the Rye*. Black Bay Books, 2001. ISBN: 0316769177

Shakespeare, William. *Macbeth*. Cambridge School Shakespeare, 3rd edition, Cambridge University Press, 2014. ISBN: 1107615496

Vonnegut, Kurt. *Slaughterhouse-Five*. Dial Press Trade, 1999. ISBN: 0812988523

Wilson, Jacqueline. *The Illustrated Mum*. Yearling, 2007. ISBN: 0440867819

Religion, livssyn og etikk (RLE)

LGU14001 Religion, livssyn og etikk 1 (1-7) 4. studieår

Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på Blackboard til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

B: Bok - **K:** Digitalt kompendium - **I:** Tilgjengelig på nett

Oppsett pensum i sum: 2089 sider

Fagdidaktikk: (586 sider)

Andreassen, B-O. (2016) *Religionsdidaktikk En innføring*. 2 utgave Oslo: Universitetsforlaget. (230 sider). **B**

Böwadt, Pia Rose (2016). «Narrativ undervisning» i Mette Buckhardt (red). Religionsdidaktik. Traditioner og tilgange. Hans Reitzels Forlag (s 139-153) (14 sider) **K**

Fuglseth, K. (red.). (2014). *RLE i klemme*. Bergen: Fagbokforlaget. (Kap 3, 7, 10, 11, 12, 13 og 15). (145 sider). **B**

Hartman, S. G. (1994). «Barns livstolkning». I E. Almén (red.), [At undervisa om religion og etik i skolan](#). Linköping: Lärarutbildningen. (s. 43-70). (27 sider). **K**

Iversen, L. L. (2012). «Når religion blir identitet». Kirke og kultur, 117(3), (s. 258-270). Tilgjengelig fra: http://www.idunn.no/ts/kok/2012/03/naar_religion_bli_identitet (12 sider) **I**

[Iversen, L. L. \(2017\). «Uenighetsfellesskap: kan skolen være et treningsrom for offentlig uenighet?» I Lippe \(von der\), M. & Undheim, S. \(red\). Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget \(s.101-116\).](#) (15s). **B**

Jackson, Robert (2016) «A Retrospective Introduction to Religious Education: An Interpretive Approach» i Discourse and Communication for Sustainable Education, Vol.7(1), (s.149-160) (11 sider) DOI: 10.1515/dcse-2016-0011, Tilgjengelig fra: <https://content.sciendo.com/view/journals/dcse/7/1/article-p149.xml>

Jørgensen, C. S. (2017). «Bør ekskursjoner være en del av religions- og livssynsundervisningen?» I [Lippe \(von der\), M. & Undheim, S. \(red\). Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget](#) (s. 144-164). (20 sider). **B**

Jørgensen, C.S. (2015). «Siden det er du som spør, er vel Jesus svaret! Om skriveoppgaver med relevans for RLE-faget» i Normprosjektet i Hildegunn Otnes (red). *Å invitere elever til skriving. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*. Bergen: Fagbokforlaget (ca 20 sider) **K**

Lied, S. (2010). «Vurdering i RLE». I K. R. Engh & S. Dobson (red.), *Vurdering for læring i fag*. Kristiansand: Høyskoleforlaget (s.124-135) (11 sider). **K**

Lippe, Marie von der 2017. «Fritak fra hva og for hvem?» I [Lippe \(von der\), M. & Undheim, S. \(red\). Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget](#) (s. 87-100). (13 sider). **B**

Midttun, Anne 2014. «Biter og deler av islam». I *Norsk pedagogisk tidsskrift: Religion i Skolen*. Volum 5/2014 (s. 329-340). (11 sider). Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/npt/2014/05/biter_og_deler_av_islam **I**

Rian, D. (1999). Verdensreligioner i undervisningen. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. II. (30 sider) **K**

Skeie, G. (2017). «Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling?» I Lippe (von der), M. & Undheim, S. (red). Religion i skolen. Oslo: Universitetsforlaget.(s. 117-129). (12 sider). **B**

Winje, G. (2014). «Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (RLE)». I M. Skovholdt (red.), *Innføring i grunnleggende ferdigheter*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (s. 207-239). (32 sider). **K**

Winje, G. (2007). «Høytidsmarkering i barnehage og småskole». Barnehagefolk 2 (7. sider). Tilgjengelig fra: <http://geirwinje.no/onewebmedia/hoytidsmarkering%20bhg%20skole.pdf> **I**

Winje, Geir (2014) Elevers lesing av bilder i RLE i Norsk pedagogisk tidsskrift, Vol.98(05), (pp.341-351) (10s). Tilgjengelig fra:
https://www.idunn.no/file/pdf/66722553/elevlers_lesing_av_bilder_i_rle.pdf **I**

Religioner (1048 sider)

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016): Kristne migranter i Norden, Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag. (s. 11-21, 87-101). (24s) **K**

Domaas, O. E. (1996). *Tradisjonens tro: kristen troslære for lærerstudenter*. Oslo: Tano Aschehoug. (130 sider). **B**

Eidhamar, L. G. (red.). (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kap. 1, 3, 5, 6, 11, 13. , 11 og 13). (160 sider) **B**.

Eriksen, Eli-Anne Vongraven (2011). «Muslim Society Trondheim tar plass i det offentlige rom». *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier*. Volum 55. (s.135-152) (17 sider). **K**

Haanes, Vidar L.... [et al.] (2009) *Tro og tradisjon*. (2. utgave) Høyskoleforlaget, Kristiansand. (Kapittel 1-4) (112 sider).

Kjørven, O. K., & Lindboe, I. M. (2005). *Det nye testamentet: en innføring i utvalgte tekster*. Bergen: Fagbokforlaget. (s.11-165) (154 sider). **B**

Kvalvaag, R. W. (2003). *Fra Moses til Marley: Det gamle testamentets teologi og virkningshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. (Del 1 og kap. 5-9). (121 sider). **B**

Moberg, Jessica 2018. «Introduction» i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.1-21) (21 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra:
<https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> **I** (Open Access).

Repstad, Pål: Fra lov til lønnskammer i Frønes, I. og Kjølsrød, L. (red.) (2010). *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal akademiske. (15s)

Stensvold, Anne 2018. "Paving the Way for Pentecostalism: A Historical Exploration of Post-Reformation Revivals in Norway" i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.25-47) (22 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> I (Open Access).

Sødal, H. K. (red.), (2002). Det Kristne Norge: innføring i konfesjonskunnskap. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 9-22, 35-78, 98-124, 255-286. + kirkesamfunn eget val, 20 sider. Samlet 140s.

Vogt, Kari 2007. *Hva er ISLAM*. Oslo: Universitetsforlaget (136 sider)

Livssyn, etikk og filosofi: (455s)

Aadnanes, P. (2012). Livssyn (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. (S.11-73, 130-215) (147 sider). **B**

Eidhamar, L. G., Leer-Salvesen, P., & Hølen, V. (2007). *Den andre: etikk og filosofi i skolen* (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kap. 1-2 og 4, 6, 7, 9). (ca. 200 sider) **B**

Hansen Helskog, Guro og Andreas Ribe (2009) *Dialogos: Veiledning for lærere og samtaleledere. Praktisk filosofi i skolen*. (Lærerveiledningen). S. 9-95.(86 sider)

Humanetisk Forbund *Humanisme. Et livssyn*. http://himmeljord.no/Documents/pdf/HEF-brosjyre_norsk_web.pdf (22 sider) **I**

Offentlige dokumenter/styringsdokumenter:

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06):

Utdanningsdirektoratet 2015. *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

Kunnskapsdepartementet 2015. *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)*. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. Læringsplakaten. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Laringsplakaten/?read=1>

Utdanningsdirektoratet 2011. *Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen*. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

FNs Verdenserklæring om Menneskerettigheter av 1948. **I** Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklaering-om-menneskerettigheter>

FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen) av 1989. I Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/>

Nyttig tilleggs litteratur

Berg, M. A. (2009). Å kunne regne i religion, livssyn og etikk. I H. Traavik, O. Hallås & A. Ørvig (red.), *Grunnleggende ferdigheter i alle fag* (s. 129-143). Oslo: Universitetsforlaget.

Børresen, B. (2009). "Å kunne uttrykke seg muntlig" med filosofi som utgangspunkt. I H. Traavik, O. Hallås & A. Ørvig (red.), *Grunnleggende ferdigheter i alle fag* (s. 49-64). Oslo: Universitetsforlaget.

Domaas, O. E. (2011). Dannelses og dialog: skriving og skriveformål i RLE I J. Smidt (red.), *På sporet av god skriveopplæring: ei bok for lærere i alle fag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Domaas, O. E. (2007). Lærerens livssyn som utfordring i KRL-undervisningen I T. M. Guldal (red.), FoU i praksis 2006: rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning : Trondheim, 24. og 25. april 2006 (s. 47-59). Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Hartman, S. G. (2000). Livstolkning hos barn och unga. I E. Almén (red.), [Livstolkning och värdegrund: att undervisa om religion, livsfrågor och etik](#) (s. 53-101). Linköping: Lärarutbildningen.

Kunnskapsdepartementet (2011). Det kan skje igjen: rapport fra Kunnskapsdepartementets arbeidsgruppe om antisemittisme og rasisme i skolen. Oslo: Kunnskapsdepartementet. (60 sider.)

Tilgjengelig fra:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Eidsvagutvalget/Eidsvag_rapport_Det_kan_skje_igjen.pdf

Lippe (von der), M., Anker, T., & Roos, M. (2014) Religion i skolen. Temanummer i *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 98(5).

Tilgjengelig fra: <http://www.idunn.no/ts/npt/2014/05> I

Jørgensen, C. S. (2011). Fagsjangere og fagspråk i RLE I J. Smidt (red.), *På sporet av god skriveopplæring: ei bok for lærere i alle fag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag

Winje, G. (2009). Å være digital i religion, livssyn og etikk (RLE). I H. Otnes (red.), *Å være digital i alle fag* (s. 67-83). Oslo: Universitetsforlaget.

Kroppsøving

LGU13004 Kroppsøving 2 (1-7) 3. studieår

Bøker:

- Kvikstad, I. (red.) (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Gyldendal akademisk
- Patel, R., & Davidson, B. (1995). *Forskningsmetodikkens grunnlag: å planlegge, gjennomføre og rapportere en undersøkelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008032704032
- Rose, D.J & Christina, R.W. (2006). *A Multilevel Approach to the study of Motor Control and Learning*. 2nd Ed. San Fransisco: Pearson, Benjamin Cummings (s 1-92, 127-389).
- Sigmundsson, H.(red.) (2008). *Læring og ferdighetsutvikling*. Tapir Akademisk Forlag
- Skaalvik, E.M. og Skaalvik, S. (2015). *Motivasjon for læring. Teori og praksis*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Steinsholt, K & Gurholt, K. P. (red.) (2010), *Aktive liv: idrettspedagogiske perspektiver på kropp, bevegelse og dannelse*. Trondheim: Tapir akademisk
- Vinje, E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Cappelen Damm: Oslo. (kap.3 - 8)
- Wirhed, R. (2012). *Anatomi med rörelselära och styrketräning*. 4.utg. Bjursås: Harpoon Publications AB.

Blackboard/Nettressurs:

- Arnesen, T. E., Nilsen, A., Leirhaug, P. E (2013). "Den læreplanen som ikke kan tilpassast mi undervisning, finst ikke.": vurdering og undervisning i kroppsøving etter kunnskapsløftet. *Tidsskriftet FoU i praksis*, 7, s 9-32. <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/225309>
- Bjerke, Ø. & Kristensen, G.O. (2013). *Kompendium. Aktiviteter i snø og is*. Akademika forlag
- Bjerke, Ø., & Vereijken, B. (2007). *Promoting motor skills in school children and adolescents*. I J. Liukkonen (red.), *Psychology for physical educators: student in focus* (2nd ed., s. 219-237). Champaign, Ill.: Human Kinetics.
- Breivik, G. (2013). *Jakten på et bedre liv. Fysisk aktivitet i den norske befolkningen 1985-2011*, s.11-37., Universitetsforlaget, Oslo
- Jakobsen, A. M. (2012) Motivasjonsteori som utgangspunkt for å skape et best mulig læringsmiljø i kroppsøving. <http://idrottsforum.org/jakobsen121010/>
- Jenssen, A. R (2015). *Ball K2*. Trondheim: NTNU
- Loland. S. (2003). *Kroppsyn, idrett og mosjon*: http://idrottsforum.org/articles/loland/loland031009_1.pdf
- Lyngstad, I. (2010). "Ribbevegglopere" i kroppsøving. I T. M. Guldal, C. F. S. Dons, Sturla, T. Solhaug & R. Tromsdal (red.), *FoU i praksis 2009: rapport fra konferanse om praksisrettet Fou i lærerutdanning*: Levanger, 23. og 24. april 2009 (s. 151-162). Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Ommundsen, Y. (2009). Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig, og hva er en god trener? Spenningsfelt mellom barne- og ungdomsidrett og eliteidrett. I B.T.Johansen, R.Høigaard & J.B. Fjeld (red): *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk*. (s. 163-194). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Sandseter, Ellen Beate Hansen. (2009). Affordances for Risky Play in Preschool: The Importance of Features in the Play Environment. *Early Childhood Education Journal*, 36(5), 439-446.

Ulleberg, H.P. (2015). Skolegården som læringsmiljø. I Karlsdottir, R. og Hybertsen, I. D.(red.) *Læring, utvikling, læringsmiljø. En innføring i pedagogisk psykologi*. Bergen: Fagbokforlaget

Østerlie, O. (2017). *Dans som verktøy i kroppsøving*. Publiseres på Blackboard.

Whithead, M. (2014). Physical Literacy, kroppsøvingsfaget og kroppsøvingslæreren. I I.M. Vingdal *Fysisk aktiv læring*, s 81-95, Gyldendal Akademiske: Oslo.

Støttelitteratur:

Helsedirektoratet (2012). Fysisk aktivitet blant 6-, 9- og 15-åringar i Norge. Resultater fra en kartlegging i 2011, s 12-19, 90-104. Kan lastes ned her:

<http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/fysisk-aktivitet-blant-6-9-og-15-aringer-i-norge/Publikasjoner/fysisk-aktivitet-blant-%206-9-og-15-aringer-i-norge.pdf>

Mathisen, G. (2006). Teorier om læring av motoriske ferdigheter – utvikling og konsekvenser. Lastes ned fra: <http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/2304/article.pdf?sequence=1>

Sigmundsson, H., & Haga, M.(red.) (2004). *Motorikk og samfunn: en samfunnsvitenskapelig tilnærming til motorisk atferd*. Oslo: Sebu forlag

Utdanningsdirektoratet (2012). *Vurdering i skolen. Intensjoner og forståelser*. Delrapport 1 fra prosjektet Forskning på individuell vurdering i skolen (FIVIS, s142-144)

<http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2012/fivis.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet (2013). *Vurdering i skolen. Operasjonaliseringer og praksiser*.

Delrapport 2 fra prosjektet Forskning på individuell vurdering i skolen (FIVIS2, s83-98)

<http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2013/FIVIS2.pdf?epslanguage=no>

Vegge, Ø. og Sæbu, M. (2002). Leker for alle. Beitostølen Helsesportsenter. Lastes ned herfra: <http://www.gymogturn.no/integrering/integrering/Documents/Aktivitetshefte%201.pdf>

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

LGU14009 Kroppsøving 1 (1-7) 4. studieår

Bøker:

Bjørndal, C.R.P (2013). Observasjon som vurderende øye. I. C.R.P. Bjørndal. *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning* (2.utg). Gyldendal Akademisk: Oslo (s.32-63)

Brattenborg, S & Engebretsen (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Hollekim og Vingdal (2000). *Mestring og glede- fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo Gyldendal Undervisning.

Kvikstad, I. (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk (kap 1, 2, 4, 5, 9, 12)

Madsen, Ø., & Irgens, P. (2013). *Slik lærer du å svømme*. Bergen: Bodoni forlag.

Moen, E., Jacobsen, K. B., & Sivertsen, A. (2007). *Skrift for skritt: fysisk fostring/kroppsøving i barnehage og grunnskole* (5. utg.). Nesbru: Vett & viten.

Mytting, I., & Bischoff, A. (2008). *Friluftsliv* (Bokmål[utg.], 2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal undervisning (kap 3, 9, 10, 11).

Nordbotten, G.L. (2014) *Barns fysiske utvikling. Hvordan stimulere barns fysiske utvikling?* (2.utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett. Fra lek til friidrett: aktiviteter innen løp, hopp og kast for barn i alderen 6-12 år*. Bergen: Fagbokforlaget.

Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom*. Oslo: Akilles.

Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Vinje E. E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1, 2)

Kompendier:

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppsøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10*, NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs:

Bjerke, Ø. Vedul-Kjelsås, V. & Jenssen, A.R. (2017). *Kompendium i Basis*. Trondheim: NTNU, ILU.

Bjerke, Ø. & Kristensen, G.O. (2013). *Kompendium - Aktiviteter på snø og is*, NTNU, Akademia.

Jenssen, A. R. (2013). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A. R. (2015). *Kompendium i turn: GLU 1-7*. Trondheim. NTNU, ILU

Jenssen, A.R. (2014). *Leik i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

DeSeCo (2025). The Definition and Selection of Key Competences. Executive Summary (<http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>)

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet*. Rapport IS-2170. Hentet fra: [http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf](http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf) HYPERLINK "http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf"

Iversen, A.S. (2012). Dansens plass i kroppsøvingsfaget – status, utfordringer og muligheter. *Kroppsøving* (2), 6-7.

Meld. St. 18 (2015-2016). (2016). Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges orienteringsforbund, & Læringsenteret (2000). *Orientering for alle: begynneropplæring og tilpasningsmuligheter for funksjonshemmede*. Oslo: Norges orienteringsforbund. (kap. 2, s. 8-10). Hentet fra:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/86fe219b4247a69646dccda5b1d4fed?lang=no#8>

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom*. Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra:
http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Norsk orientering: Nettoorientering. Lastes ned her: <http://www.nof-orientering.org/innhold.php>

Norsk resucitasjonsråd. (2015). *Retningslinjer 2015 Basal HLR- barn*. Hentet fra:
http://nrr.org/images/pdf/BHLR_pa_barn_Norske_retningslinjer_2015.pdf HYPERLINK "http://nrr.org/images/nedlasting/pdf/HLR_barn.png" HYPERLINK "http://nrr.org/images/nedlasting/pdf/HLR_barn.png"

Nyheim, May Britt (2010). Fra lek til friidrett basistrening med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov
<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmateriell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Stallman, R. K., Moran Dr, K., Quan, L., & Langendorfer, S. (2017). From Swimming Skill to Water Competence: Towards a More Inclusive Drowning Prevention Future. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 10(2), 3.

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svomming.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet. (2015). Læreplan i kroppsøving. (<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svomming/lareplan-i-kroppsoving-01-08-2015.pdf>).

Støttelitteratur:

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Haywood, K., & Getchell, N. (2009). Life span motor development (5th ed.). Campaign, Ill: Human Kinetics.

Fjørtoft, I. (2009). Læringslandskap: hvordan fysiske omgivelser fremmer fysisk aktivitet, lek og læring. I B.T. Johansen, R. Høigaard og J.B Fjeld *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk* s. 117-130, Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket*. Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

Jagtøien, G. L. & Hansen, K. (2000) I bevegelse. Sansemotorikk, leik, observasjon. Gyldendal Norsk Forlag (s. 157-199).

O-skolen: <http://www.o-skolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livredningsopplæring: støttemateriell for lærere og instruktører i grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

Wright, P., & Iversen, S. (2007). *Ut på skøyter: Praktiske råd og ideer for allsidig skøyteopplæring*. Oslo: Akilles. HYPERLINK: "http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html"

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

Kunst og håndverk

LGU13010 Kunst og håndverk 2 (1-7) 3. studieår

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen. Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Bøker

Kleiner - *Gardner's Art through the Ages*. ISBN 9781133490609

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur fra vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samla (s.4-152)

Halvorsen, E. M. (2007). *Kunstfaglig og pedagogisk FoU: nærlhet, distanse, dokumentasjon*. Kristiansand: H (165 s.)

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. (150 s.) Tilgjengelig som e-bok:
http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. (160 s.) Tilgjengelig som e-bok:

https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008031104032

Finnes også som: Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: fra idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal.

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

Selvvalgt pensum, ca 100 s. til fordypningsoppgaven. Denne litteraturen må godkjennes av faglærer.

Offentlige dokumenter

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Den generelle delen av læreplanen*. Tilgjengelig fra https://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf . 22 s.

Anbefalt tilleggs litteratur

- Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Eeg, C., & Sørheim, E. (2006). *Med egne øyne: B. 1. Om formidling av samtidskunst*. Oslo: Gan forlag. (84 s.)
- Högkvist, S. (2006). *Med egne øyne: B. 2. Om formidling av videokunst*. Oslo: Gan forlag. (38 s.)
- Klingenbergs, I. Aa. (2001). *Kunsthåndverk og design i Norge*. Oslo: Gyldendal fakta.
- Meyer, S. (2009). *Hva er et bilde: om visuell kultur*. Oslo: Pax. (127 s.)
- Veiteberg, J. (2005). *Kunsthandverk: fra tause ting til talande objekt*. Oslo: Pax. (75 s.)
- Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og udvidet utg.). København: Gyldendal.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU14004 Kunst og håndverk 1 (1-7) 4. studieår

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen. Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Bøker

Frisch, N. S. (Red.). *Tegningen lever! Nye dialogiske perspektiv på tegneundervisning i grunnskolen*. Oslo: Akademisk forlag. 2013

Kleiner - *Gardner's Art through the Ages*. ISBN 9781133490609 24

Danbolt, G. (2002). *Blikk for bilder: om tolkning og formidling av billedkunst*. Oslo: Abstrakt forlag.

Finnes også som: Danbolt, Gunnar (1999). *Blikk for bilder: formidling av billedkunst til barn og ungdom*. Oslo, Norsk kulturråd.

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur fra vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samlaget. s.153-472.

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. 150 s. Tilgjengelig som e-bok:
http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Haabesland, A. Å., & Vavik, R. E. (2000). *Kunst og håndverk: hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget. 261 s., unntatt s. 88-127 (L97 og undervisning i kunst og håndverk)

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. s. 116-167

Finnes også som: Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal. Tilgjengelig som ebok:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 40 s.
Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Offentlige dokumenter

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapssløftet*. Oslo:
Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Den generelle delen av læreplanen*. Tilgjengelig fra
https://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf. 22 s.

Anbefalt tilleggsliteratur

Bagnall, B. (1987). *Tegne - male: et komplett kurs*. Oslo: Teknologisk forlag. 100 s. 25

Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre. Oslo: Norges husflidslag.

Danbolt, G. (2014). *Frå modernisme til det kontemporære: tendensar i norsk samtidskunst etter 1990*. Oslo: Samlaget.

Danbolt, G., & Meyer, S. (1989). *Når bilder formidler: en bok om visuell kommunikasjon: studiebok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lepperød, J., Kallestad, T., & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 4-345.

Fjørtoft, M. (2008). *Digital fotografi i praksis* (4. utg.). Tingvoll: Abrakadabra. Grønli, A., &

- Fredriksen, G. B. (2001). *Skulpturguiden for Trondheim: en håndbok om utendørs skulpturer og kunstnerisk utsmykning*. Trondheim: Tapir.
- Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.
- Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.
- Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.
- Teigen, T. (1992). *Frihåndstegning*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. 50 s
- Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og udvidet utg.). København: Gyldendal.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

Matematikk

LGU 13006 Matematikk 2 (1-7)

Bøker

- Skott, J., Jess, K., Hansen, H. C. (2008). *Delta. Fagdidaktikk*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur
- Van de Walle, J. A., Karp, K. S., & Bay-Williams, J. M. (2015). *Elementary and Middle School Mathematics: Teaching Developmentally* (9th ed.). Essex: Pearson Education Limited. ISBN 9781292097695

Artikler og bokutdrag

- Becker, J. R., & Rivera, F. (2006). Establishing and justifying algebraic generalizations at the sixth grade level. In Novotná, J., Moraová, H., Krátká, M. & Stehlíková, N. (Eds.). *Proceedings 30th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education*, Vol. 4, s. 465-472. Prague: PME.

Blanton, M.L. (2008). Algebra and the Elementary Classroom: Transforming Thinking, Transforming Practice. Portsmouth, NH Heinemann. Kapittel 3.

Boaler, J. (1998). Open and Closed Mathematics: Student Experiences and Understandings. *Journal for Research in Mathematics Education*, Vol 29, No. 1, s. 41-62.

Carpenter, T. P., Franke, M. L., & Levi, L. (2003). *Thinking mathematically*, Portsmouth, NH. Heineman kapittel 2 og 3

Carpenter, T., Levi, L., Franke, M., & Zeringue, J. (2005). Algebra in elementary school: Developing relational thinking. *Zentralblatt für Didaktik der Mathematik*, Vol.37(1), s. 53-59.

Clarke, D.M., Roche, A., & Mitchell, A. (2008). Ten practical tips for making fractions come alive and make sense. *Mathematics Teaching in the Middle School*, Vol. 13, No. 7, s. 372-380.

Enge, O., & Valenta, A. (2011). Argumentasjon og regnestrategier. *Tangenten: tidsskrift for matematikk i grunnskolen*, Vol 4, s. 27-32.

Enge, O., & Valenta, A. (2013). Varierte representasjoner. *Tangenten: tidsskrift for matematikk i grunnskolen*, Vol. 1, s. 8-12.

Enzenberger, H.M. (1997). *Talldjevelen*. Oslo: Aschehoug. Kapittel 5.

Ernest, P. (2000). Why teach mathematics? i Bramall, S. and White, J. Eds. *Why Learn Maths?* London: Bedford Way Papers, 2000: s. 1-14.

Fosnot, C.T., & Dolk, M. (2002). *Young Mathematicians at Work: Constructing Fractions, Decimals, and Percents*. Heinemann. Kapittel 1.

Fosnot, C. T., & Jacob, B. (2010). *Young Mathematicians at Work: Constructing Algebra*. Heinemann. Kapittel 6.

Grevholm, B. (2013) Matematikkundervisning 1-7, Cappelen Damm Akademisk, Kapittel 9

Hana, G. (2013). Matematiske byggesteiner. Bergen: Caspar Forlag. Utdrag fra kapittel 2.

Hansen, H.C., Skott, J., & Jess, K. (2007). *Ypsilon: Basisbog – bind 1*. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur. Utdrag fra kapittel 6 og 8.

Hinna, K., Rinvold. R., & Gustavsen, T. (2012). *QED 1-7: Matematikk for grunnskolelærerudanningen, Bind 1*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Utdrag fra kapittel 2.

Høines, M. J. (2008). Begynneropplæringen, Fagdidaktikk for barnetrinnets matematikkundervisning. Caspar forlag. Utdrag fra kapittel 2.

Jess, K., Skott, J., Hansen, H.C., Schou, J. (2008). Matematikk for lærerstuderende – Epsilon 1. – 6. klasse. Frederiksberg: Forlaget Samfunds litteratur. Kapittel 5, 16, 17

Kaput, J., & Blanton, M. (2001). Algebrafying the elementary mathematics experience. Part I: Transforming task structures. In H. Chick, K. Stacey, J. Vincent, & J. Vincent (Eds.), *The future of the teaching and learning of algebra: Proceedings of the 12th ICMI Study Conference*, Vol. 1, s. 344-350. Melbourne Australia: The University of Melbourne.

Kilhamn, C. (2004). *Funktionslådor*. Nämnaren nr 1.

Lunde, O. (2003). Matematikkvansker som spesialpedagogisk tema. *Nordisk tidsskrift for spesialpedagogikk*, Vol.81(04), s.245-260.

Mason, J. (1996). Expressing generality and roots of algebra. I Bednarz, N. et al. (Eds.). *Approaches to Algebra*, s. 65-86. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Mellin-Olsen, S. (1992). Eleven husker når han ikke lærte. I *Perspektiver på matematikkvansker*, s. 51-61. Caspar.

Mellin-Olsen, S. (1996). Oppgavediskursen i matematikk. *Tangenten: tidsskrift for matematikk i grunnskolen*, Vol. 2.

Nakken, A., Thiel, O. (2014). Matematikkens kjerne. Fagbokforlaget. Kapittel 8.4

Rønning, F., *Barns språk for å uttrykke ulike former for symmetri*, Høgskolen i Sør-Trøndelag

Selvik, B.K., Rinvold, R., & Johnsen Høines, M. (1998). *Algebra og funksjonslære*. Bergen: Caspar forlag. Kapittel 2.

Artikler og bokutdrag kan komme i tillegg.

Musikk

LGU13003 Musikk 2 (1-7): Utøvende og skapende musikk, kultur og samfunn

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.
Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Dugstad, R., Hagerup, G. B., & Smidt, M. (2011). *På kryss og ters: musikk fordypning 2*. Bergen: Fagbokforlaget.

Furnes, Odd Torleiv. (2009). *Musikk og tilpasset opplæring – om å kunne spille på flere strenger. Et blikk på musicalitet, multiple intelligenser og læringsoverføring*. s. 115-138. Nordisk musikkpedagogisk årbook 11.
http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/172223/Furnes_2009.pdf?sequence=1

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). Musikkundervisningens didaktikk. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (kap.14 og 16)

Kotarba, J. A., Merrill, B., Williams, P. J., & Vannini, P. (2013). *Understanding society through popular music* (2nd ed.). New York: Routledge.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/MUS1-01/>

Nielsen, Frede. (2001). *Almen musikdidaktik* (2.utg) København: Akademisk forlag.
(Kapittel 3 *Musikkfaget set indefra* s.103 – 125) og (Kapittel 4 *Musik som et mangespektret meningsunivers* s. 127 – 161). ISBN 9788750034933

Ophus, Tone (2011) *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag. s. 52-78, s.125-147 og s.189-209.

Risa, Ø. (2001) *Musikkteori & arrangering, innføring for lærerstuderter* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Ruud, E. (2013). *Musikk og identitet* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Varkøy, Ø. (2015): *Hvorfor musikk?* (3.utg.) Oslo: Gyldendal forlag

Diverse notemateriell som avtales med faglærer.

Tilleggs litteratur

Bicknell, Jeanette. (2009). *Why music moves us*. London: Palgrave Macmillan

Johnsen, B. (2013) *Musikkfaget. En invitasjon til mestring*. Fagbokforlaget.

Hesmondhalgh, D. (2013). *Why music matters*. Chichester: Wiley Blackwell.

Olsen, R., & Stenersen, S. H. (2007). *Musikk – mulighetenes fag*. Fagbokforlaget.

Turino, T. (2008). *Music as social life: the politics of participation*. Chicago: University of Chicago Press.

Østberg, D. og Terland, Bjørnerem.R (2017). *Musikkfeltet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

LGU14003 Musikk 1 (1-7): Instruksjon, ledelse, komposisjon og fagdidaktiske emner

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Angelo, E., & Sæther, M. (2017). *Eleven og musikken*. Oslo: Universitetsforlaget.

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!*: populärmusikkens historie. Oslo: Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstuderter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_UtdProgrFag.aspx?id=2103

Nesheim, Elef: *Musikhistorie* (2004) Oslo: Norsk musikkforlag

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* s.13–51, 95-124 og 177-188.Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, Jon Helge & Salvesen, Geir (2010). *Allmenn musikkundervisning*. Oslo: Gyldendal, Norsk Forlag

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart
Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tilleggs litteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7*: lærerens bok. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hjorthaug, S. (2002). *Musikhistorisk oversikt*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Ophus, Tone (2011) *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag

Naturfag

LGU14023 Naturfag 1 (1-7)

Ta kontakt med emneansvarlig Espen Hoff: <https://www.ntnu.no/ansatte/espen.hoff>

Norsk

LGU13008 Norsk 2 (1-7) emne 1: Språk-, tekst- og litteraturarbeid

Tekster markert med * legges ut på Blackboard.

EMNEOMRÅDE A: MUNTLIG FORTELLING OG MUNTLIGE AKTIVITETER I NORSKFAGET

*Børresen, B., Grimnes, L. og Svenkerud. S. (2012). «Muntlig fortelling» i *Muntlig kompetanse*. Oslo: Fagbokforlaget, s. 195-230 (36 s.)

*Eriksen, A. og Solberg, T. (2006). «Narrativitet og muntlige sjangre» i *Tradisjon og fortelling*. Oslo, s. 167-188 (20 s.): Pax Forlag.

Karsrud, F. T. (2010). *Muntlig fortelling i norskfaget: en vei til tekst- og tolkningskompetanse*. Oslo: Cappelen Akademisk.
(140 s.)

Larsen, A.S og Domaas, O.E. (2010). «Da Anna møtte Josef. Om bruk av en bibelfortelling i en elevs skriving». I: *Skriving i alle fag: innsyn og utspill* (red. Smidt, J). Trondheim: Tapir, s. 299-319 (20 s.)

Skjelbred, A. H. B. (1998). «Å tro sine egne øyne». I: *Fortellinger om huldra - fortellinger om oss*. Oslo: Tano Aschehoug. s. 27-44 (17 s.)

Tilgjengelig som e-bok: <http://www.nb.no/nbsok/nb/19799be74acc96bf25ec53f1b4e93546.nbdigital?lang=no>

Skjønnlitteratur knyttet til emneområdet:

*En samling sagn, myter og legender

EMNEOMRÅDE B: LESING, LITTERATURHISTORIE OG LITTERATURARBEID

Andersen, P.T. (2012). *Norsk litteraturhistorie* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget. Utdrag knyttet til forfatterne og periodene vi arbeider med. (ca. 40 s.)

Andersen, P. T. (2011). «Hva skal vi med skjønnlitteraturen i skolen?» *Norsk læreren*, 35/2, 15-22 (7 s.)

Birkeland, T., Risa, G., & Vold, K. B. (2018). *Norsk barnelitteraturhistorie* (3. utg.). Oslo: Samlaget.

(Utdrag ca. 80 s., knyttet til litteraturpensumet)

Bråten, I. (red.). (2007). *Leseforståelse. Lesing i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademisk. Kapittel 1, s. 9 –19 (10 s.)

Claudi, M. B. (2010). *Litterære grunnbegreper*. Oslo: Fagbokforlaget (oppslagsverk, leses ikke fra perm til perm)

Hennig, Å. (2017). *Litterær forståelse: innføring i litteraturdidaktikk*. 2. utgave. Oslo: Gyldendal

Hele boka unntatt kap. 9, 10 og 14 (ca. 200 s.)

Larsen, A.S. (2018). «Fortellende prosa for barn og unge» i Larsen, A.S., Sørensen, I. og Wicklund, B. (red.) *Norsk 5-10 Litteraturboka*. Oslo, Universitetsforlaget Tilgjengelig som pdf i Blackboard (Boka kommer ikke til studiestart.)

Løvland, A. (2018) «Sakprosa for barn» i Stokke, R.S. & Tønnessen, E.S. (red) *Møter med barnelitteratur*. Oslo, Universitetsforlaget, s. 221-236 (16 s.)

Kverndokken, K. (2013). «Tre gutter – tre lesehistorier» i *Gutter og lesing*. Kåre Kverndokken (red). Oslo: Fagbokforlaget, s. 155-174 (20 s.)

Svartaas, G. (2018) «Drama – litterær tekst, framføring og arbeidsmåte» i Larsen Larsen, A.S., Sørensen, I. og Wicklund, B. (red.) *Norsk 5-10 Litteraturboka*. Oslo, Universitetsforlaget (22 s.) Tilgjengelig som pdf i Blackboard (Boka kommer ikke til studiestart.)

Wicklund, B. (2018) «Samisk litteratur i norskfaget» i Larsen, A.S., Sørensen, I. og Wicklund, B. (red.) *Norsk 5-10 Litteraturboka*. Oslo, Universitetsforlaget (15 s.) Tilgjengelig som pdf i Blackboard (Boka kommer ikke til studiestart.) (15 s.)

Skjønnlitteratur knyttet til emneområdet:

**Njålssoga* (2007). Oversatt av Aslak Liestøl, redigert av Jan Ragnar Hagland. Oslo: Samlaget. Utdrag: s. 27 – 29 (innledning), s. 98 - 100 (tyveriet fra Otkjell og kinnhesten) og s. 140 - 143 (Gunnar dør) (10 s.)

*Moe, J. (1833). «Lille Alvilde»

Sivle, P. «Berre ein hund» (1887). I *Sogor* (1887).

Tilgjengelig fra: <http://www-bib.hive.no/tekster/ekstern/sogor/>

eller som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2006082100018

*Thórarinsdóttir, B. og Laxness, M. E. (2004). *Njáls saga*. Oslo: Damm

*Vestly, A.C. (1962) «Mor er butikkdame» i *Lillebror og knerten*, legges ut på Blackboard

*Et utvalg barneviser

Et utvalg (8-10) nyere barne- og ungdomsromaner:

- *Ishavspirater* (2015) av Frida Nilsson
- *Brune* (2013) av Håkon Øvreås
- *Bestemor Hulds bibliotek* (2009) av Thórarinn Leifsson
- *The Graveyard Book / Kirkegårdsboken* (2008) av Neil Gaiman
- *Mellom verdener* (2014) av Måret Ánne Sára
- *Hvis du lyver* (2014) av Thomas Marco Blatt
- *En sekund i taget* (2013) av Sofia Nordin
- *Lett lykkelig* (2016) av Linn T. Sunne
- *Galderstjerna* (2016) av Asbjørn Rydland
- *Lydighetsprøven – En tenkt fortelling om et barn* (2017) av Bjørn Ingvaldsen

Drama:

- Ibsen, Henrik: *Byggmester Solness*

Biografi for barn

- Ibrahimovic, Zlatan (2011) *Jeg er Zlatan*. Oslo: Font
- Jordahl, Jenny og Marta Breen (2016). *60 damer du skulle ha møtt. Norsk kvinnehistorie for deg som har det travelt*. Oslo: Forlaget Manifest

Sakprosa for barn

- Basso, Aina (2016). *Heksejakt*. Oslo: Samlaget

EMNEOMRÅDE C: SPRÅKLIGE ENDRINGSPROESSER

Hårstad, Stian (2015) *Nabospråk og nabospråkundervisning*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (77 s.)

*Mæhlum & Røyneland (2012): *Det norske dialektlandskapet*. Kapittel 2, s. 25—42, og 4, s. 75—86 (30 s.) + kart bakerst i boken

Mæhlum, B., Røyneland, U., Akselberg, G., & Sandøy, H. (2008). *Språkmøte: innføring i sosiolinguistikk* (2. utg.). Oslo: Cappelen akademisk forlag. s. 11-63, 89-126 (89 s.)

Skjønnlitteratur knyttet til emneområdet:

*Hassan, Y. (2013). *Digte*. København: Gyldendal. (Utvalg)

Khemiri, Jonas Hassen (2003) *Ett öga rött*. Stockholm: Nordstedts.

*Skaranger, M. Navarro (2015): *Alle utlendinger har lukka gardiner*. Oslo: Oktober forlag. (Utdrag)

EMNEOMRÅDE D: GRAMMATIKK I PRAKSIS

*Hilditch, G., & Aarsæther, F. (2008). «Andrespråkseleven og målspråket». I: *Språkdidaktikk for norsklærere: mangfold av språk og tekster i undervisningen*. M. E. Nergård & I. Tonne (red.). Oslo: Universitetsforlaget, s. 43-65 (22 s.)

*Lyster, S.-A. H. (2009). «Ordforråd og leseutvikling». I: *Språk- og leseveiledning: i teori og praksis*. J. Frost (red.). Oslo: Cappelen akademisk forlag, s. 231-251 (21 s.)

*Malmo, G. (2004). «Mellomspråk og mellomspråksanalyse». I: *Norskdidaktikk: tekstmær og elevnær undervisning*. I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.). Oslo: Universitetsforlaget, s. 431-443 (12 s.)

*Malmo, G. (2004). «Norsk i kontrastivt perspektiv». I: *Norskdidaktikk: tekstmær og elevnær undervisning*. I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.). Oslo: Universitetsforlaget, s. 408-430 (22 s.)

*Wold, A. H. (2008). «Utvikling av ordforråd med fokus på norsk som andrespråk». I: *Med språklige minoriteter i klassen: språklige og faglige utfordringer*. I E. Selj, & E. Ryen (red.). Oslo: Cappelen Damm, s. 195-218 (23 s.)

Budal, Ingvil Brügger (red.); Rolf Theil; Bernt Ø. Thorvaldsen; Ingebjørg Tonne (2015). *Språk i skolen: grammatikk, retorikk, didaktikk*. Bergen: Fagbokforlaget

- Kapittel 3: «Morfologi» (Ingvil Brügger Budal) (35 s.)
- Kapittel 4: «Syntaks» (Bernt Ø. Thorvaldsen) (30 s.)
- Kapittel 5: «Grammatikk i klasserommet – didaktiske muligheter» (Ingebjørg Tonne) (15 s.)
- Kapittel 6: «Grammatikk i lese- og skriveopplæringen» (Ingebjørg Tonne) (30 s.)

Pedagogikk

LGU13009 Pedagogikk og elevkunnskap 3 (1-7)

*= kompendiet eller lenker

*Bæck, U. D. K. (2005). School as an arena for activating cultural capital: Understanding differences in parental involvement in school. *Nordisk Pedagogikk*, 25, 217-228. (11 s)

*Bæck, U.D.K. (2011). Om sosiale præstasjonsforskjeller i skolen og den sosiale konstruksjonen av intelligente barn. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 6, 412-423. (11 s)

*Dewey, J. (1902/2001). Barnet og læreplanen. I E. L. Dale (red.), *Om utdanning. Klassiske tekster*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (17 s)

*Engelsen, B. U. (2017). Lokal læreplanvirksomhet: Fra desentraliseringsideologi til sentraliseringsstrategi. *Bedre skole*, 2, s. 57-61. (5 s)

Gustavsson, B. (2009). *Utbildningens förändrade villkor - nya perspektiv på kunskap, bildning och demokrati*. Stockholm: Liber. (224 s)

*Haugen, C. (2014). Hva er egentlig grunnleggende ferdigheter? I C. R. Haugen & T. A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer og muligheter i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget. (14 s)

*Haugseth, J. F. (2017). En mediepedagogisk samtidsdiagnose: Digitale ferdigheter i mediereguleringens tidsalder. I V. Frantzen & D. Schofield (red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse. Danning og læring i en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget. (15 s)

*Hellesnes, J. (1992/1969). Ein utdana mann og eit dana menneske. Framlegg til eit utvida daningsomgrep. I E. L. Dale (red.), *Pedagogisk filosofi*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (25 s)

*Hohr, H. (2011) Kategorial danning og kritisk-konstruktiv didaktikk – den didaktiske tilnærmingen hos Wolfgang Klafki. I K. Steinsholt & S. Dobson (red.), *Dannelse. Introduksjon til et ullen pedagogisk landskap*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (12 s)

Hovdenak, S. S. & Stray, J. H. (2015). *Hva skjer med skolen*. Oslo: Fagbokforlaget. (Innledning + kap. 1 - 4). (125 s)

*Imsen, G. (2009). Lærernes profesjonalitet og nye styringsregimer. *Bedre skole*, 1, s. 42-49 (7 s)

Imsen, G. (2016). *Lærerens verden. Innføring i generell didaktikk* (5.utg). Oslo: Universitetsforlaget. (kap. 4,7,11,15,16). (169 s)

*Løvlie, L. (2013). Verktøyskolen. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 3, 185-198. (14 s.)

Mausethagen, S. (2015). *Læreren i endring? Om nye forventninger til lærerprofesjonen og lærerarbeidet*. Oslo: Universitetsforlaget. (124 s)

Ohnstad, F. O. (2015). *Profesjonsetikk i skolen. Læreres etiske ansvar* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (160 s)

*Pihl, J. (2002). Konstruksjon av normalitet, avvik og etniske relasjoner i skole og samfunn – et tilbakeblikk. *Norsk Tidsskrift for Migrasjonsforskning*, 3 (1), 25–38. (13 s)

*Schofield, D. (2017). Digital danning i skolen: Etikk, ansvar og refleksiv kompetanse. I V. Frantzen & D. Schofield (red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse. Danning og læring i en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget. (18 s)

Skaalvik, E. & Skaalvik, S. (2017). Prestasjonspresset i skolen. I M. Uthus (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (22 s)

*Strand, G. M., Berge, Å. D. & Steen-Olsen, T. (2017). Opplevelse av tilhørighet og inkludering i møte mellom kulturer. I A. B. Lund (red.), *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s.)

Volckmar, N. (2016). Del 1 Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon. I N. Volckmar (red.), *Utdanningshistorie. Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (134)

Wendelborg, C. (2017). Skolens håndtering av mobbing og krenkelser. I M. Uthus (red.), *Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s)

*Yosso, T. J. (2005). Whose culture has capital? A critical race theory discussion of community cultural wealth. *Race Ethnicity and Education*. 8 (1), 69-91. (22 s)

Antall sider: 1178

En valgfri skjønnlitterær roman:

Bjørneboe, J. (1955). *Jonas*. Oslo: Aschehoug.

Furre, H. (2016). *Ungdomsskulen*. Oslo: Flamme Forlag.

Spurkland, M. (2017). *Klassen. Fortellinger fra et skoleår*. Oslo: Cappelen Damm.

Anbefalt tilleggs litteratur

- Brekke, M. & Tiller, T. (2013). *Læreren som forsker. Innføring i forskningsarbeid i skolen.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalin, P. (1994) *Skoleutvikling. Teorier for forandring.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Evenshaug, T. (2017). Da prinsessen og halve kongeriket glapp - om skole og samfunnsintegrasjon på norsk. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, Vol 3, 2017, s. 1-17. <http://dx.doi.org/10.23865/ntp.v3.470>
- Foros, P. B. & Vetlesen, A. J. (2012). *Angsten for oppdragelse. Et samfunnsetisk perspektiv på dannelsen.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Imsen, G. (2004). Læreren mellom styring og frihet. I P. Aasen, P.B. Foros & P. Kjøl (red.), *Pedagogikk og politikk.* Oslo: Cappelen Akademisk.
- Lund, A. B. (red.). (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen.* Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Nergård, M. E. & Penne, S. (2016). Fagene oppløses i framtidens skole. *Framtidens skole*, 2, 112-129.
- Kvalnes, Ø. (2014). *Etikk for lærere.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvernbeck, T. (red.). (2001). *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet.* Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Haugen, C. R. & Hestbek, T. A. (red.). (2014). *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Malkenes, S. (2014). *Bak fasaden i Osloskolen.* Oslo: Res Publica.
- Marsdal, M. (2014). *Lærerkoden: Indre motivasjon og kampen om norsk skole.* Oslo: Manifest forlag.
- Steinsholt, K. & Løvlie, L. (red.). (2007). *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idehistorie fra antikken til det postmoderne.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Samnøy, S. (2015). *På samme lag. Samarbeid mellom hjem og skole.* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Offentlige nettsider og dokument

Opplæringsloven og læreplan

Kunnskapsdepartementet (2006). Læreplan for Kunnskapsløftet (L06). Oslo:
Utdanningsdirektoratet. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Opplæringslova. (1998/2017). *Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (oppelæringslova)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Offentlige utredninger (NOU) og meldinger til stortinget (meld. St)

Meld. St. 30 (2003-2004). (2004). *Kultur for læring*. Oslo. Det kongelige Utdannings- og forskningsdepartement

Meld. St. 28 (2015–2016). (2016). *Fag-Fordypning-Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

Meld. St. 21 (2016-2017). (2017). *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

NOU 2015:2 Å høre til. *Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

NOU 2015:8 *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

For oversikt over meldinger til stortinget fra Kunnskapsdepartementet se:
<https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/?ownerid=586>

Andre ressurser

Ludvigsen-utvalget: <https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/>

Utdanningsforbundet (2014). *Brosjyre om lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra <https://www.utdanningsforbundet.no/Hovedmeny/Profesjonsetikk/Om-larerprofesjonens-etikk/Larerprofesjonens-etiske-plattform-pa-123/>

Utdanningsforbundet (2017). *Lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

Pensum LGU14007, Spesialpedagogikk med vekt på atferdsproblemer

Bøker:

- Befring, E. & Tangen, R. (red) (2012). Spesialpedagogikk. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Kapittel 1, 2, 6, 7, 8, 11, 12, 19, 20, 21, 26, 27.
- Lund, I. (2012). Det stille atferdsproblemet: Innagerende atferd i barnehage og skole. Bergen: Fagbokforlaget
- Martinsen, H., Nærland, T. & von Tetzchner, S. (2015). Språklig høytfungerende barn og voksne med autismespekteforstyrrelser. Prinsipper for opplæring og tilrettelegging. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 2 og 3.
- Ogden, T. (2015). Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge. Oslo: Gyldendal akademisk (unntatt kap. 3)
- Olsen, M. I. & Traavik, K. M. (2010). Resiliens i skolen. Om hvordan skolen kan bidra til livsmestring for sårbare barn og unge. Teori og tiltak. Bergen: Fagbokforlaget
- Roland, E. (2014). Mobbingens psykologi. Hva kan skolen gjøre? Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3-14, 18 og 19.
- Skaalvik E. M. & Skaalvik, S. (2018). Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og mestring. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 2 – 5.
- Uthus, M. (red.) 2017. Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 6 og 7.

Kompendium:

- Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. *Health promotion international*, 11(1), 11 – 18.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual review of psychology*, 52(1), 1-26.
- Brovold, J. K. (2015). «Det e itj nå sånn quick-fix på nån av områdan der». En mikroetnografisk studie av en lærers tilrettelegging for en elev med Asperger-syndrom innenfor rammene av ordinær undervisning. Masteroppgave. Trondheim: NTNU.
- Djupedahl, E. F. & Korshavn, R. N. (2016). Medisinering av mangfold i kunnskapsskolen. I A. Tjora & L. E. Levang (red). ADHD og det disiplinert samfunn. Bergen: Fagbokforlaget.

- Engh, R. (2016). Barn og unge med utviklingshemming i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 11.
- Engh, R. (2014). Barn og unge med ADHD i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1.
- Engh, R. (2010). Barn og unge med Asperger syndrom i skolen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 6.
- Ertesvåg, S. K., & Bø, I. (2006). Gjensyn med Uri Bronfenbrenner etter hans "arbeidsdag" på 60 år. Nordisk pedagogik, 26 (3), 258-274.
- Fallmyr, Ø. (2017). Følelseshåndtering og relasjonsbygging i skolen. Oslo: Universitetsforlaget. 15-32
- Froestad, J. (1999). Normalisering som disiplinering. Om norsk skolepolitikk. I S. Meyer og T. Sirnes (red.). Normalitet og identitetsmakt i Norge. Oslo: adNotam Gyldendal (s. 76 – 98)
- Heimdal, E. C. & Horgen, T (2004). Å måle det umåelige. Individuelle opplæringsplaner for elever med sterk multifunksjonshemning. Spesialpedagogikk (5), 42-49.
- Henriksen, J.-O., & Vetlesen, A. J. (2000). Nærhet og distanse: grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker. Oslo: Ad notam Gyldendal. Kapittel 8 og 13.
- ISSU BRIEF (2009). Understanding the Effect of Maltreatment on Brain Development.
https://www.childwelfare.gov/pubs/issue_briefs/brain_development/brain_development.pdf
- Killen, K. (2009) Sveket I. Barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner. Oslo: Kommuneforlaget. Kapittel 5.
- Lindström, B. & Eriksson, M. (2015). Haikerens guide til salutogenese. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s. 38 – 52)
- Løhre, A. (2018). Tilhørighet til skolen. Betydningen av ensomhet og vennskap. I: Ungdom, danning og fellesskap. Samfunns- og kulturpedagogiske perspektiv. Red: M. Øksnes, E. Sundsdal, C. Haugen. Oslo: Cappelen Damm.
- Løhre A. (2012). The impact of loneliness on self-rated health symptoms among victimized school children. Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 6:20
- Olsen, M. H. & Mikkelsen, R. (2015). Sammen for elevers psykososiale miljø. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1 og 2.
- Qvortrup, L. (2012). Inklusion – en definition. I L. Qvortrup & T. Næsby, Er du med? - om inklusion i dagtilbud og skole. Seriehæfte 5 (s. 5-16) Aalborg: Forskning og Udvikling UCN.
- Skaarderud, F. (2014). Do you mind? Mentalisering som nytt intellektuelt rammeverk for læring og endring. I J. C. Jacobsen (red.). Lærerens grundfaglighed. Mentalisering som arbejdsredskab. Værlose: Billesøe & Blatzer. (s. 7 - 22)

Strand, G. (red.). (2009). AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi: en grunnbok. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 4.

Sæteren, A. L., Moen, T. & Rismark, M. (2017). De stille barna. I K. Lyngsnes og M. Rismark (red.) Didaktisk praksis 1. – 7. trinn. Oslo: Gyldendal akademisk

Sørli, K. & Kreyberg, E. (2013). Tilknytning og læring – klinisk pedagogiske perspektiver. Spesialpedagogikk, (1), 4- 13.

Tetzchner, S. von (2012). Utviklingspsykologi. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s.228 – 234 og 257 – 272)

Tøssebro, J. & Wendelborg C. (2014). Oppvekst med funksjonshemminger. Familie, livsløp og overganger. Oslo: Gyldendal akademisk. Kapittel 8.

Vogt, A. (2016). Rådgivning i skole og barnehage. Oslo: Cappelen Damm akademisk. Kapittel 8.

Øvreeide, H. (2011). Samtaler med barn. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 1.

Støttelitteratur på nett:

Storvik, S. (2014). Ungdom med ASD i ungdomsskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge
Tilgjengelig fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/ungdom-med-asd-i-ungdomsskolen/>

Martinsen, H. (2014). Barn med ASD i barneskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge

Tilgjengelig fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/barn-med-asd-i-barneskolen/>

Utdanningsdirektoratet (2014). Spesialundervisning. Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Samfunnsfag

LGU14002 Samfunnsfag 1 (1-7): Samfunn, kultur og sosial ulikhet

Bøker

Diamond, J. (2012). Våpen, Pest & Stål. Spartacus (9-460) 452 sider.

Helle, Knut m.fl (2013). Grunnbok i Norges historie – fra vikingtid til våre dager. Universitetsforlaget. (13–192) 180 sider

Holt-Jensen, Arild. (2007). Hva er Geografi. Universitetsforlaget. Oslo. (26-105) 80 Sider.

Knutson, G. (2006). Lange linjer i historien. Cappelen, (9–115) 107 sider

Lund, E. (2016). Historiedidaktikk: en håndbok for studenter og lærere (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. s. 11–202 (192 s.) (Del III «Tekst- og bildearkiv» fra s. 202 er ikke lesepensum, men må brukes som oppslagsverk).

Martinussen, Willy (2008): Samfunnsliv: Innføring i sosiologiske tenkemåter. Bare 1. del (11-73) ca. 63 sider.

Melvæ, Leidulf (2009). Europeisk politisk historie 400–1750. Cappelen (s. 13-78, 92-137, 153–217, 231-275) 218 sider.

Mikkelsen, R. & Sætre, P.J. (Red.) (2015). Geografididaktikk for klasserommet. 3 utgave. Cappelen Damm Akademisk. (13 - 314) Sider 302

Reite, A.J.; Sveian, H. & Erichsen, E. (1999). Trondheim fra istid til nåtid. – landskapshistorie og løsmasser. Gråstein 5. NGU Norges geologiske undersøkelser. Trondheim. (4-38) 35 sider

Ravnå, Per-Bjarne. (2006). Gresk og romersk politisk historie. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (185 s.)

Smukkestad, O. (2008). Utvikling eller avvikling. En innføring i økonomisk og politisk utviklingsteori. Gyldendal Akademisk. Oslo. (19-109, 126-225) sider 191.

Wilkinson, Richard & Kate Picket (2012). Ulikhetens pris: Hvorfor likere fordeling er bedre for alle. Oslo, Res Publica. (13-89, 129-145, 171-196, 199-331) 253 sider.

Rønning, R. (2006). *Vårt politiske Norge. En innføring i stats- og kommunalkunnskap.* 3. utgave. Bergen: Fagbokforlaget. (9-326) 317 sider.

Artikler som gjøres tilgjengelig på Blackboard

Eriksen. T.B. (2011). Et loddent sveip gjennom evolusjonen. Morgenbladet. 12-18 august 2011. 2 sider.

Fagerslett, R. (2015). Forestillingen om de andre. En undersøkelse av elevers forestillinger om befolkningen i utviklingsland – kan de endres. Masteroppgave i Lektorutdanning i Geografi. Trondheim. NTNU. (1-87) 87 sider.

Holand, I.S.; Markhus, G. & Ystad, D. (2007). Kartlære – Tekster til faget Kartlære ved Høgskolen i Nord-Trøndelag. Kompendium. Høgskolen i Nord-Trøndelag. Steinkjer. (5-144) 140 sider.

Melchior, A. (2013). Asias vekst – Vestens fall? Hvor hender det? 14. januar 2013 Årgang: 2012-2013: Nr. 13 Nupi (Norsk Utenrikspolitisk institutt). Oslo. 5 sider.

Mikkelsen, R. (1999). Forestillinger om befolkningsutvikling – en strategi for undervisning om befolkningsvekst (og ressursbruk). I: Stokke, K. & Fraas, M. (red.) Globalisering. Rapport fra Norske geografers forenings årskonferanse 1999. Occasional Paper #26, Human Geography. Department for Sociology and Human Geography, University of Oslo. Oslo. (7 sider)

Skavhaug, Trygve. (2010). Notat om klima, klima- og vegetasjonssoner. Høgskolen i Nord-Trøndelag. Levanger. 41 sider.

Stortingsmelding 13 (2012-2013) Ta heile Noreg I bruk: Distrikts- og regionalpolitikken. Kommunal og regionaldepartementet. (9-131) 123 sider.

Tollan, K.J. (2002) Kildekritikk. Kort upublisert notat. 3 sider.

Offentlige dokumenter

Læreplanen i samfunnsfag <http://www.udir.no/kl06/SAF1-03/>

Atlas

Studentene vil få bruk for atlas studiet. Følgende atlas er godkjent som lovlig hjelpemiddel på eksamen:

Kinder, Hermann og Werner Hilgemann (2003), *The Penguin Atlas of World History – From Prehistory to the Eve of the French Revolution*. Penguin Books.

Mikkelsen, R. (red.) 2012. *Atlas for videregående skole*. Oslo, Cappelen Dam

Grunnskolelærerutdanning (5-10) 4-årig

Engelsk

LGU53003 Engelsk 2 (5-10)

Bøker

Language:

- Bailey, S. (2017). *Academic Writing: a Handbook for International Students* (5th ed.). London & New York: Routledge.
- Ellis, R. & Shintani, N. (2014). *Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research*. London, New York: Routledge.
- Galloway, N. & Rose, H. (2015). *Introducing Global Englishes*. London & New York: Routledge.
- Jones, Rodney. (2012). *Discourse Analysis: A Resource Book for Students*. London & New York: Routledge.

Literature:

Achebe, Chinua. *Things Fall Apart*, Penguin Books, 1994. ISBN: 0385474547 Vi har 2001-utgave. ISBN 9780141186887

Burgess, Melvin. *Junk*. Puffin, 2014 ISBN: 1783440627

Culler, Jonathan. (2011). *Literary Theory. A Very Short Introduction*. 2nd Edition. Oxford UP. ISBN 9780199691340

Donoghue, Emma. (2011). *Room*. London: Picador. ISBN: 9780330519021

Goto, Hiromi. (2005). *Hopeful Monsters*. Vancouver, BC: Arsenal Pulp Press. ISBN 9781551521572

James, Henry. *Turn of the Screw and Other Stories*. Oxford World Classics, 2008. ISBN: 0199536171

Lai, Larissa. (2012). *Salt Fish Girl*. Toronto, BC: Thomas Allen Publishers. ISBN 9780887623820

Piercy, Marge. *He, She and It: A Novel*. Del Rey, 2016. ISBN: 1785033794

Ross, Edward. (2015). *Filmish. A Graphic Journey through Film*. London, UK: Selfmadehero. ISBN: 9781910593035

Reeve, Philip. *Mortal Engines*, Scholastic Press, 2017. ISBN: 1338201123

Shakespeare, William. *Macbeth*, Cambridge School Shakespeare, 3rd edition, Cambridge University Press, 2014. ISBN: 1107615496

Winterson, Jacqueline. *Lighthousekeeping*, Harper Perennial, 2005: 0007181507

Religion, livssyn og etikk (RLE)

LGU53010 Religion, livssyn og etikk 2 (5-10)

Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på It's Learning til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

Religion og samfunn:

Døving, C. A., & Kraft, S.-E. (2013). *Religion i pressen*. Oslo: Universitetsforlaget. Intro, Intro, kap.,3,5, 7,8 + avslutning: Ca. 100 s.

Endsjø, D. Ø., & Lied, L. I. (2011). *Det folk vil ha: religion og populærkultur*. Oslo: Universitetsforlaget. Innlendingen og kap2,4 + konklusjon: 52s

Endsjø, D. Ø. (2009). *Sex og religion: fra jomfruball til hellig homosex*. Oslo: Universitetsforlaget. Innl. Kap. 1, kap. 2, 3, 4, 12. 32s

Eriksen, E.-A. V., & Mårtensson, U. (2014). Muslim society Trondheim: a local history. Tidsskrift for islamforskning, Volum 8 , issue 1. ‘Public Islam’ and the Nordic Welfare State: Changing Realities? (162-190) (26 sider). Tilgjengelig fra:
<http://ifoislam.dk/issue/view/3528/showToc>

Horsfjord, Vebjørn (2013) Dialog etter karikaturkrisen: Sammen er vi forskjellige? I Kirke og Kultur (4), (s. 405-422). Tilgjengelig fra:
https://www.idunn.no/kok/2013/04/dialog_etter_karikaturkrisen_-_sammen_er_vi_forskjellige 17 s.

Leirvik, Oddbjørn (2008) Religionsdialog og sekularitet I *Kirke og Kultur* (05) Vol 112 s. (353-361) tilgjengelig fra:
https://www.idunn.no/kok/2008/05/religionsdialog_og_sekularitet 8 s.

Plesner, Ingvill Thorson (2016). *Religionspolitikk*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 1, 3, 6 og 7). (95 s.).

Repstad, P. (2010). Fra lov til lønnkammer: religion og livssyn i dagens Norge. I I. Frønes & L. Kjølsrød (red.), *Det Norske samfunn* (s. 371-392). Oslo: Gyldendal akademisk. 20 s.

Botvar, P.K.& Trysnes, I.: Jeg kaller det Stine-tro i Høeg, I. (2017). *Religion og ungdom*. Oslo: Universitetsforl. (20 sider)

Religion og estetikk:

Breidlid, H & Nicolaisen, T. (2011). *I begynnelsen var fortellingen* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. (ikke kap. 9). ca. 400s.

Braarvig, J., & Justnes, Å (red.). (2011). *Hellige skrifter i verdensreligionene*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap.1-6 (s. 9-178) 167s.

Den norske kirke om gudstjeneste: «Hellig handling, hellig tid, hellig rom» tilgjengelig fra:
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/gudst2011_2012_hellig_handling_bokm.pdf 16 s.

Flaskerud, Ingvild (2010). Bildebruk og bildestrid i islam. DIN: Religionsvitenskapelig tidsskrift. ISSN 1501-9934. (3-4), s 117- 140

Winje, G. (2012). *Guddommelig skjønnhet: kunst i religionene* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Kap 1-6, 8, 9. 260s.

Winje, Geir (2014) Elevers lesing av bilder i RLE i Norsk pedagogisk tidsskrift, Vol.98(05), pp.341-351 10s. Tilgjengelig fra:
https://www.idunn.no/file/pdf/66722553/elevlers_lesing_av_bilder_i_rle.pdf

Kristendom og kristendomsrelaterte tema:

Hägg, H. F. (2004). *Oldkirken: kristendommen i Romerriket 30-395*. Bergen: Fagbokforlaget. 88s

Kjørven, O. K., & Lindboe, I. M. (2005). Det nye testamente: en innføring i utvalgte tekster. Bergen: Fagbokforlaget. (s.167-210). 43s

Hvalvik, R., Stordalen, T., & Det Norske bibelselskap. (1999). *Den store fortellingen: Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske bibelselskap. 6s.

Paulus' brev til galaterne, 10 sider.

Kristiansen, R. E. (2005). Samisk religion og læstadianisme. Bergen: Fagbokforlaget. 90 sider

Aadnanes, P. (2017). Livssyn (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. S.11-209. 198 sider.

Etikk og filosofi

Svare, Helge (1997). I Sokrates' fotspor. Filosofi og vitenskapshistorie. Oslo: Pax Forlag (Kap 1-8 (Den første naturfilosofien, sofistene, Sokrates, Platon, Aristoteles, Augustin, Thomas Aquinas: (s. 19-163) 144s Tilgjengelig fra:

<http://www.nb.no/nbsok/nb/a4bc6baf2a2c6275b17a81951e56d545.nbdigital?lang=no#0>

Eidhamar, Leer-Salvesen, & Hølen (2007). Den andre. Etikk og filosofi i skolen. (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget Kap. 8 (244-268) 24s,

Guro Hansen Helskog og Andreas Ribe (2009) Dialogos: Veiledning for lærere og samtaleledere. Praktisk filosofi i skolen. (Lærerveiledningen). S. 9-95.(86 sider)

Fagdidaktikk

Andreassen, B-O.(2016) *Religionsdidaktikk: en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 121-151. (30 sider)

Johnsen, E. (2017). Religionsvitenskapelig fornyelse med pedagogisk slagside. *Teologisk Tidsskrift [elektronisk Ressurs]*, 6(4), 322-337. (15 s.)

Bråten, O.M.H (2017) Er det mulig å sammenligne religionsfag på tvers av land? I Sissel Undheim og Marie von der Lippe (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget (ca. 20 sider)

Iversen, Lars Laird (2017). Uenighetsfellesskap: Kan skolen være et treningsrom for offentlig uenighet? I Sissel Undheim og Marie von der Lippe (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget (ca. 20 sider)

Fuglseth, K. (red). (2014): *RLE i klemme*. Trondheim: Akademika., 5 Haslund Danning,85-103, 9, 11 Jørgensen Elevvurdering, 199-223 40 sider

Husebø, D. (2014). Tro- og livssynsfag i Skandinavia – en sammenligning. I Norsk pedagogisk tidsskrift 5/2014: Religion i skolen. S. 364-374. 10s. Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/npt/2014/05/tro_og_livssynsfag_i_skandinavia_-en_sammenligning

Jørgensen, C.S (2017). Bør ekskursjoner være del av religions- og livssynsundervisningen? I Marie v. d. Lippe og Sidsel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget ca. 20 sider

Skeie, Geir (2017). Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling? I Marie v. d. Lippe og Sidsel Undheim (red.), *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget ca 20 sider

Styringsdokumenter:

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06): Kunnskapsdepartementet 2015.

Lov om grunnskolen og den vidergående opplæringa (opplæringslova). Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. Læringsplakaten. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/prinsipper-for-opplaringen2/laringsplakaten/>

Utdanningsdirektoratet 2011. Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen. Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Utdanningsdirektoratet 2015. Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE). Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

LGU54013 Religion, livssyn og etikk 1 (5-10)

Tekster og materiale utlevert i forbindelse med forelesninger (papirkopier, links på Blackboard til kronikker, artikler, kildetekster osv.) er også pensumstoff.

B: Bok - K: Digitalt kompendium - I: Tilgjengelig på nett

Pensum i sum: 2623 sider

Fagdidaktikk (752 sider)

Andreassen, B-O. (2016) *Religionsdidaktikk: en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. (236 sider) **B**

Böwadt, Pia Rose (2016). «Narrativ undervisning» i Mette Buckhardt (red). *Religionsdidaktik. Traditioner og tilgange*. Hans Reitzels Forlag (s 139-153) (14 sider) **K**

Fuglseth, K. (red.) (2014). *RLE i klemme: ein studie av det erfarte RLE faget*. Bergen: Fagbokforlaget. (Kapitlene 7,9,10, 11, 12, 13 og 15: Hva er vitsen med RLE?, Å snakke om religion, elevenes fagspråk i RLE, Bruk av lærebøker i RLE, Elevvurdering i religions- og livssynsfaget) (140 sider). **B**

Iversen, L. L. (2012). Når religion blir identitet. *Kirke og kultur*, 117(3), 258-270. (12 sider) Tilgjengelig fra: http://www.idunn.no/ts/kok/2012/03/naar_religion_blir_identitet **I**

Hartman, S. G. (1994). «Barns livstolkning». I E. Almén (red.), *At undervisa om religion og etik i skolan*. Linköping: Lärarutbildningen. (s. 43-70). (27 sider). **K**

Jackson, Robert (2016) «A Retrospective Introduction to Religious Education: An Interpretive Approach» i Discourse and Communication for Sustainable Education, Vol.7(1), (s.149-160) (11.s)DOI: 10.1515/dcse-2016-0011, Tilgjengelig fra:
<https://content.sciendo.com/view/journals/dcse/7/1/article-p149.xml>

Jørgensen, C.S. (2015). «Siden det er du som spør, er vel Jesus svaret! Om skriveoppgaver med relevans for RLE-faget» i Normprosjektet i Hildegunn Otnes (red). *Å invitere elever til skriving. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*. Bergen: Fagbokforlaget (ca 20 sider) **K**

Jørgensen, C.S (2017). «Bør ekskursjoner være del av religions- og livssynsundervisningen?» i Marie v. d. Lippe og Sidsel Undheim (red.). *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget (ca 20 sider) **K**

Lied, L. I., & Lied, S. (2010). «Vurdering i RLE». I K. R. Engh & S. Dobson (red.), *Vurdering for læring i fag*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (s. 124-135) (11 sider) **K**

Lippe, Marie von der 2017. «Fritak fra hva og for hvem?» I Lippe (von der), M. & Undheim, S. (red.). *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget (s. 87-100). (13 sider). **B**

Midttun, A. (2014). Biter og deler av islam. Norsk pedagogisk tidsskrift 5. (s. 329-340) (11 sider). Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/npt/2014/05/biter_og_deler_av_islam **I**

Rian, D. (1999). Verdensreligioner i undervisningen. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. II). (30 sider) **K**

Skeie, G. (2017). «Kan og bør religionsfaget bidra til personlig utvikling?» I Lippe (von der), M. & Undheim, S. (red). *Religion i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.(s. 117-129). (12 sider). **B**

Winje, G. (2014). «Grunnleggende ferdigheter i religion, livssyn og etikk (RLE)». I M. Skovholdt (red.), *Innføring i grunnleggende ferdigheter*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (s. 207-239). (30 sider) **K**

Winje, Geir (2014) Elevers lesing av bilder i RLE i Norsk pedagogisk tidsskrift, Vol.98(05), (pp.341-351) (10s). Tilgjengelig fra:
https://www.idunn.no/file/pdf/66722553/elevens_lesing_av_bilder_i_rle.pdf **I**

Religioner (1279 sider)

Aschim A., O. Hovdelien, H. Kringlebotn Sødal (red.) (2016): Kristne migranter i Norden, Kyrkjefag profil nr. 28, Portal forlag, 11-21. (10 sider) **K**

Domaas, O.E. (1996). *Tradisjonens tro*. Oslo: TANO Aschehoug. (130 sider) **B**

Eidhamar, L. G. (red.). (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kap. 1, 3, 5, 6, 11, 13, , 11 og 13). (160 sider) **B**

Elstad, H., & Halse, P. (2002). *Illustrert norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 65-88.(ca 25 sider) **K**

Eriksen, Eli-Anne Vongraven (2011). «Muslim Society Trondheim tar plass i det offentlige rom». *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionhistoriske studier*; Volum 55. (s. 135-152). (17 sider) **K**

Flaskerud, Ingvild (2010). Bildebruk og bildestrid i islam. DIN: Religionsvitenskapelig tidsskrift. ISSN 1501-9934. (3-4), (s 117- 140) (23 sider). **K**

Haanes, Vidar L. [et al.] (2009) *Tro og tradisjon*. (2. utgave) Høyskoleforlaget, Kristiansand. (Kapittel 4-6 s 85-162) (77 sider).

Kjørven, O. K., & Lindboe, I. M. (2005). *Det nye testamentet: en innføring i utvalgte tekster*. Bergen: Fagbokforlaget. (150 sider) **B**

Kvalvåg, R. (2003): *Fra Moses til Marley*. Bergen: Fagbokforlaget. Del 1 og 5-9. (110 sider) **B**

Moberg, Jessica 2018. «Introduction» i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.1-21) (21 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra:
<https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> **I** (Open Access).

Rian, D. (2011). «Jødedommen i Norge». I Jacobsen, K. A. (red.) *Verdensreligioner i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 166-67 & 185-208. **K**

Stensvold, Anne 2018. “Paving the Way for Pentecostalism: A Historical Exploration of Post-Reformation Revivals in Norway” i Jessica Moberg og Jane Skjoldli (red) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Palgrave Studies in New Religions and Alternative Spiritualties. Palgrave Macmillian (s.25-47) (22 sider). eBook ISBN 978-3-319-69614-0. Tilgjengelig fra: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319696133#aboutBook> **I** (Open Access).

Sødal, H. K. (red.). (2002). Det Kristne Norge: innføring i konfesjonskunnskap. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (s. 9-78,98-124,255-286 til sammen ca. 130 s. + et kirkesamfunn av eget valg; omfang ca. 20 sider. (ca 150 sider). **B**

Uldal, G og G. Winje (2007) *Hekser og healere. Religion og spiritualitet i det moderne*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 63-193 (ca 130 s) **B**

Vogt, Kari 2007. *Hva er ISLAM*. Oslo: Universitetsforlaget (136 sider) **B**

Filosofi, livssyn, etikk (592 sider)

Aadnanes, P. (2012). Livssyn (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget. (S.11-73, 130-215) (147 sider). **B**

Djuliman, Enver og Lillian Hjorth (2007) *Bygg Broer, ikke murer. 97 øvelser i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering*. Humanist forlag. Kap 1, 2 og 4 samt Øvelser i menneskerettigheter (s. 13-33, 49-79, 81-203) (Til sammen ca. 175 s) **B**

Eidhamar, Leer-Salvesen og Hølen (2010): *Den andre. Etikk og filosofi i skolen*. 2.utgave. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Kap. 2, 5,6, 7, 8 (148 sider) **B**

Hansen Helskog, Guro og Andreas Ribe (2009) *Dialogos: Veiledning for lærere og samtaleledere. Praktisk filosofi i skolen*. (Lærerveiledningen). S. 9-95.(86 sider)

Humanetisk Forbund *Humanisme. Et livssyn*. http://himmeljord.no/Documents/pdf/HEF-brosjyre_norsk_web.pdf (22 sider) **I**

Svare, H. (1997). *I Sokrates' fotspor: Filosofi- og vitenskapshistorie* (2. utg.). ed., [En Pax-bok]). Oslo: Pax. (s.229-239,259-271, 283-360) (ca. 100 sider). **B**

Styringsdokumenter:

Hele læreplanverket for Kunnskapsløftet (K06):

Kunnskapsdepartementet 2015. *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)*. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Utdanningsdirektoratet 2006. *Læringsplakaten*. Tilgjengelig fra:
<http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Laringsplakaten/?read=1>

Utdanningsdirektoratet 2011. *Kunnskapsløftet: Generell del av læreplanen*. Tilgjengelig fra:
<http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsløftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Utdanningsdirektoratet 2015. *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)*.
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

Nyttig tilleggs litteratur:

Lippe (von der), M., Anker, T., & Roos, M. (2014) Religion i skolen. Temanummer i *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 98(5).

Tilgjengelig fra: <http://www.idunn.no/ts/npt/2014/05> I

Nyhus K.A., & Nyhus O.J. (2013). *Kristen tro, oppdatert*. Oslo: Kom forlag.

Repstad, K. & Tallaksen, I. M. (2014). *Praktisk fagdidaktikk for religionsfagene*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. (298 s.).

Repstad, P. (2010). Fra lov til lønnkammer: religion og livssyn i dagens Norge. I I. Frønes & L. Kjølsrød (red.), *Det Norske samfunn* (s. 371-392). Oslo: Gyldendal akademisk. (20 s.)

Kroppsøving

LGU54001 Kroppsøving 1 (5-10) 4. studieår

Bøker:

Bjørndal, C.R.P (2013). Observasjon som vurderende øye. I. C.R.P. Bjørndal. *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning* (2.utg). Gyldendal Akademisk: Oslo (s.32-63)

Brattenborg, S & Engebretsen (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Dahl, H.A (2005). *Klar ferdig gå!: Grunnbok i aktivitetsfysiologi*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Hollekim og Vingdal (2000). *Mestring og glede- fra grunnleggende bevegelser til idrett og dans*. Oslo: Gyldendal Undervisning.

Kvikstad, I. (2016). *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk (kap 1, 2, 4, 5, 9, 12)

Madsen, Ø., & Irgens, P. (2016). *Slik lærer du å svømme*. Bergen: Bodoni forlag.

Mytting, I., & Bischoff, A. (2008). Friluftsliv (Bokmål[utg.], 2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal undervisning (kap 3, 9, 10, 11).

Steinsland, I., & Fjeld, J. (2002). *Fra lek til friidrett*. Bergen: Fagbokforlaget.

Tonkonogi, M. & Bellardini, H. (2013). *Fysisk trening for barn og ungdom*. Oslo: Akilles.

Vingdal, I. M., & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen: utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal undervisning.

Vinje E. E. (2016). *Kroppsøvingsdidaktiske utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (kap. 1, 2)

Kompendier:

Østerlie, O. (2017). *Dans i kroppsøving: Kompendium i dans, GLU1-7 og 5-10*, NTNU grafisk senter.

Blackboard/Nettressurs:

Bjerke, Ø. & Kristensen, G.O. (2013). *Kompendium - Aktiviteter på snø og is*, NTNU, Akademia.

Bjerke, Ø. (2017). *Kompendium i turn*. Trondheim: NTNU, ILU.

Bjerke, Ø. Vedul-Kjelsås, V. & Jenssen, A.R. (2017). *Kompendium i Basis*. Trondheim: NTNU, ILU.

DeSeCo (2025). The Definition and Selection of Key Competences. Executive Summary (<http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>)

Helsedirektoratet. (2014). *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet*. Rapport IS-2170. Hentet fra: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf>.
HYPERLINK: "http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet/Publikasjoner/anbefalinger-om-kosthold-ernering-og-fysisk-aktivitet.pdf"

Iversen, A.S. (2012). Dansens plass i kroppsøvingsfaget – status, utfordringer og muligheter. *Kroppsøving* (2), 6-7.

Jenssen, A. R. (2014). *Sentrale ballspill: Hvordan gjennomføre i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A.R. (2014). *Leik i skolen*. Trondheim: NTNU, ILU.

Jenssen, A.R. (2017). *Ballbasis*. Trondheim: NTNU, ILU.

Meld. St. 18 (2015-2016). (2016). Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet. Oslo: Klima- og miljødepartementet. (s 14-27).

Norges orienteringsforbund. (2016). *Riktige løyper for barn og ungdom*. Oslo: Norges orienteringsforbund. Hentet fra:

http://www.orientering.no/media/filer_public/02/d9/02d9ce53-d416-492a-a796-a5864cd15590/nof_riktige_loyper_for_barn_og_ungdom_2016.pdf

Norsk orientering: Netorientering. Lastes ned her: <http://www.nof-orientering.org/innhold.php>

Norsk resucitasjonsråd. (2014). *Retningslinjer 2010 Basal HLR- barn*. Hentet fra:

http://nrr.org/images/pdf/BHLR_pa_barn_Norske_retningslinjer_2015.pdf HYPERLINK "http://nrr.org/images/nedlasting/pdf/HLR_barn.png"

Nyheim, May Britt (2010). Fra lek til friidrett basistrening med tilpasninger for barn og unge med spesielle behov

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmateriell/2010hefte---friidrett-for-funksjonshemmede.pdf>

Stallman, R. K., Moran Dr, K., Quan, L., & Langendorfer, S. (2017). From Swimming Skill to Water Competence: Towards a More Inclusive Drowning Prevention Future. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 10(2), 3.

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Rundskriv 1- 2008 Forsvarlig svømming- og livreddningsopplæring i grunnskoleopplæringen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2008/5/udir-1-2008-svomming.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet. (2015). Læreplan i kroppsøving.

(<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/svomming/lareplan-i-kroppsoving-01-08-2015.pdf>). HYPERLINK:

<http://www.svomming.no/getfile.php/3434/Nytt%20rundskriv%202008.pdf>

Støttelitteratur:

Gjerset, A., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K., & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.

Fjørtoft, I. (2009). Læringslandskap: hvordan fysiske omgivelser fremmer fysisk aktivitet, lek og læring. I B.T. Johansen, R. Høigaard og J.B Fjeld *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk* s. 117-130, Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Haywood, K., & Getchell, N. (2009). Life span motor development (5th ed.). Campaign, Ill: Human Kinetics.

Irgens, P. & Larsen, R. (2014). *Veien mot svømmedyktighet. Timeopplegg for skoleverket*. Hentet fra: <http://skolesvommen.no/brosjyrer/nsfsvommeundervisning.html>

Jagtøien, G. L. & Hansen, K. (2000) I bevegelse. Sansemotorikk, leik, observasjon. Gyldendal Norsk Forlag (s. 157-199).

O-skolen: <http://www.oskolen.no/index.php?lag=1&krets=3&forbund=38&nyttlag=38&nykrets=3&nyttforbund=1>

Utdanningsdirektoratet. (2008). *Svømme- og livreddningsopplæring: støttmateriell for lærere og instruktører i grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra:
http://www.udir.no/PageFiles/Fysisk%20aktivitet/2/Udir_svomme_livredding_net.pdf

Wright, P., & Iversen, S. (2007). *Ut på skøyter: Praktiske råd og ideer for allsidig skøyteopplæring*. Oslo: Akilles.

I tillegg kommer litteratur/presentasjoner gjennomgått i forbindelse med undervisning, studentoppgaver og studentframlegg. Disse legges på emnerom i Blackboard.

Kunst og håndverk

LGU53009 Kunst og håndverk 2 (5-10)

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen. Kunnskapskilder er også kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Bøker

Kleiner - *Gardner's Art through the Ages*. ISBN 9781133490609

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur fra vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samla (s.4-152)

Halvorsen, E. M. (2007). *Kunstfaglig og pedagogisk FoU: nærhet, distanse, dokumentasjon*. Kristiansand: H (165 s.)

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. (150 s.) Tilgjengelig som e-bok:
http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. (160 s.)

Finnes også som: Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal. Tilgjengelig som ebok:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Artikler/enkeltkapitler kan komme i tillegg.

Selvvalgt pensum, ca 100 s. til fordypningsoppgaven. Denne litteraturen må godkjennes av faglærer.

Offentlige dokumenter

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*. Oslo:
Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Den generelle delen av læreplanen*. Tilgjengelig fra
https://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf . 22 s.

Anbefalt tilleggs litteratur

Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.

Eeg, C., & Sørheim, E. (2006). *Med egne øyne: B. 1. Om formidling av samtidskunst*. Oslo:
Gan forlag. (84 s.)

Högkvist, S. (2006). *Med egne øyne: B. 2. Om formidling av videokunst*. Oslo: Gan forlag.
(38 s.)

Klingenbergs, I. Aa. (2001). *Kunsthåndverk og design i Norge*. Oslo: Gyldendal fakta.

Meyer, S. (2009). *Hva er et bilde: om visuell kultur*. Oslo: Pax. (127 s.)

Veiteberg, J. (2005). *Kunsthandverk: frå tause ting til talande objekt*. Oslo: Pax. (75 s.)

Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og udvidet utg.). København: Gyldendal.

Finnes også som: Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Finnes også som: Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.

Finnes også som: Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

LGU54002 Kunst og håndverk 1 (5-10) 4. studieår

I tillegg til listen kommer tekstsider utdelt i undervisningen. Kunnskapskilder er også
kunstmuseer, verksteder, gallerier, internett, video og film.

Bøker

Frisch, N. S. (Red.). *Tegningen lever! Nye dialogiske perspektiv på tegneundervisning i grunnskolen*. Oslo: Akademisk forlag.

Kleiner - *Gardner's Art through the Ages*. ISBN 9781133490609 24

Danbolt, G. (2002). *Blikk for bilder: om tolkning og formidling av billedkunst*. Oslo: Abstrakt forlag.

Finnes også som: Danbolt, Gunnar (1999). *Blikk for bilder: formidling av billedkunst til barn og ungdom*. Oslo, Norsk kulturråd.

Danbolt, Gunnar (2009). *Norsk kunsthistorie: bilde og skulptur frå vikingtida til i dag* (3. utg.). Oslo: Samlaget. s.153-472.

Hauffe, T. (1996). *Design*. Oslo: Cappelen. 150 s. Tilgjengelig som e-bok:
http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010091403053

Haabesland, A. Å., & Vavik, R. E. (2000). *Kunst og håndverk: hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget. 261 s., unntatt s. 88-127 (L97 og undervisning i kunst og håndverk)

Nielsen, L. M. (2009). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk: i går, i dag, i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget. 124 s.

Stilhistorie for arkitektur: <http://www.miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/stilhistorie.php>

Thiis-Evensen, T. (1995). *Europas arkitekturhistorie: fra idé til form* (Bokmålutg.). Oslo: Gyldendal. s. 116-167

Finnes også som: Thiis-Evensen, T. (1995). *Arkitekturhistoria i Europa: frå idé til form* (Nynorskutg.). Oslo: Gyldendal. Tilgjengelig som ebok:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/5af3447be51c1961eb79b98f80001687.nbdigital?lang=no#0>

Timenes, K. (1997). *Tekstil: teknikker og oppgaver*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. 40 s.
Tilgjengelig som e-bok: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2010040605062

Offentlige dokumenter

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*. Oslo:
Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Den generelle delen av læreplanen*. Tilgjengelig fra
https://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf . 22 s.

Anbefalt tilleggs litteratur

- Bagnall, B. (1987). *Tegne - male: et komplett kurs*. Oslo: Teknologisk forlag. 100 s. 25
- Breiset, R., & Gunnerød, A. G. (2001). Telgje spikke smi: med kvass kniv i rått tre. Oslo: Norges husflidslag.
- Danbolt, G. (2014). *Frå modernisme til det kontemporære: tendensar i norsk samtidskunst etter 1990*. Oslo: Samlaget.
- Danbolt, G., & Meyer, S. (1989). *Når bilder formidler: en bok om visuell kommunikasjon: studiebok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lepperød, J., Kallestad, T., & Gilje, Ø. (2013). *Kunst, håndverk, teknologi og design*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 4-345.
- Fjørtoft, M. (2008). *Digital fotografi i praksis* (4. utg.). Tingvoll: Abrakadabra. Grønli, A., &
- Fredriksen, G. B. (2001). *Skulpturguiden for Trondheim: en håndbok om utendørs skulpturer og kunstnerisk utsmykning*. Trondheim: Tapir.
- Høisæther, O. R. (2009). *Design på norsk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm. 120 s.
- Mørstad, E. (2000). *Visuell analyse: metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Opdahl, A. B. (2008). *Klær: fra kast til bruk*. Oslo: Boksenteret.
- Solberg, H. (red.) (1999). *Arkitektur i 1000 år: en arkitekturguide for Trondheim*. Trondheim: Trondhjems arkitektforening.
- Teigen, T. (1992). *Frihåndstegning*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. 50 s
- Gombrich, E. H. (2007). *Kunstens historie* (Ny rev. og udvidet utg.). København: Gyldendal.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (2003). *Verdenskunsten* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1996). *Verdenskunsten* (3. rev. utg.) Oslo: Aschehoug.
- Finnes også som: Gombrich, E. H. (1992). *Verdenskunsten* (Ny utg.). Oslo: Aschehoug.

Musikk

LGU53008 Musikk 2 (5-10): Utøvende og skapende musikk, kultur og samfunn

Hovedlitteratur

- Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.
Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Dugstad, R., Hagerup, G. B., & Smidt, M. (2011). *På kryss og ters: musikk fordypning 2.* Bergen: Fagbokforlaget.

Furnes, Odd Torleiv. (2009). *Musikk og tilpasset opplæring – om å kunne spille på flere strenger. Et blikk på musicalitet, multiple intelligenser og læringsoverføring.* s. 115-138. Nordisk musikkpedagogisk årbok 11.

http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/172223/Furnes_2009.pdf?sequence=1

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). Musikkundervisningens didaktikk. Oslo: Cappelen akademisk forlag. (kap.14 og 16)

Kotarba, J. A., Merrill, B., Williams, P. J., & Vannini, P. (2013). *Understanding society through popular music* (2nd ed.). New York: Routledge.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Tilgjengelig fra: <http://www.udir.no/kl06/MUS1-01/>

Nielsen, Frede. (2001). *Almen musikdidaktik* (2.utg) København: Akademisk forlag.
(Kapittel 3 *Musikfaget set indefra* s.103 – 125) og (Kapittel 4 *Musik som et mangepekret meningsunivers* s. 127 – 161). ISBN 9788750034933

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag. s. 52-78, s.125-147 og s.189-209.

Risa, Ø. (2001) *Musikkteori & arrangering, innføring for lærerstuderter* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Ruud, E. (2013). *Musikk og identitet* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Varkøy, Ø. (2015): *Hvorfor musikk?* (3.utg.) Oslo: Gyldendal forlag

Diverse notemateriell som avtales med faglærer.

Tilleggsliteratur

Bicknell, Jeanette. (2009). *Why music moves us.* London: Palgrave Macmillan

Johnsen, B. (2013) *Musikkfaget. En invitasjon til mestring.* Fagbokforlaget.

Hesmondhalgh, D. (2013). *Why music matters.* Chichester: Wiley Blackwell.

Olsen, R., & Stenersen, S. H. (2007). *Musikk – mulighetenes fag.* Fagbokforlaget.

Turino, T. (2008). *Music as social life: the politics of participation.* Chicago: University of Chicago Press.

Østberg, D. og Terland, Bjørnerem. R (2017). *Musikkfeltet.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk

LGU54003 Musikk 1 (5-10): Instruksjon, ledelse, komposisjon og fagdidaktiske emner

Hovedlitteratur

Amsrud, A., & Bjørnstad, T. (2008). *Sang i Norge*. Oslo: Musikk i skolen.

Nettsted: <http://www.sanginorge.no/>

Angelo, E., & Sæther, M. (2017). *Eleven og musikken*. Oslo: Universitetsforlaget.

Blokhus, Y., & Molde, A. (2004). *Wow!*: populärmusikkens historie. Oslo: Universitetsforlaget.

Djupdal, K. (1999). *Musikkteori*. (3. rev. utg.). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Espeland, M. (2004). *Lyttemetodikk: Ressursbok*. Bergen: Fagbokforlaget.

Johansen, K. L. (2005). *Komponering: kunnskap & kreativitet: idésamling og lærebok for lærere og lærerstuderter*. Oslo: Musikk i skolen

Læreplanverket for Kunnskapsløftet (2006). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Tilgjengelig fra:

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/TM_UtdProgrFag.aspx?id=2103

Nesheim, Elef: *Musikhistorie* (2004) Oslo: Norsk musikkforlag

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* s.13–51, 95-124 og 177-188.Oslo: Norsk musikkforlag

Sætre, Jon Helge & Salvesen, Geir (2010). *Allmenn musikkundervisning*. Oslo: Gyldendal, Norsk Forlag

Kompendium og noter til praktisk musisering vil bli utgitt ved semesterstart
Et utvalg lytte-eksempler fra ulike historiske epoker

Tilleggs litteratur

Benestad, F. (2009). *Musikklære: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bøe, O.-M., & Johansen, K. L. (2006). *Musikkisum 7: lærerens bok*. Oslo: Cappelen.

Hanken, I. M. & Johansen, G. (rev.utg.2013). *Musikkundervisningens didaktikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hjorthaug, S. (2002). Musikkhistorisk oversikt. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Ophus, Tone (2011). *Nyt notene!* Oslo: Norsk musikkforlag

Naturfag

LGU53004 Naturfag 2 (5-10) emne 1

Biologi (Cellebiologi, genetikk og fysiologi)

Grindeland, J. M., Lyngved, R., & Tandberg, C. (2012). Biologi for lærere. Oslo: Gyldendal akademisk.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på Blacboard.

Kjemi

Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2013). Kjemi for lærere (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
Finnes også som: Hannisdal, M., & Ringnes, V. (2011). Kjemi for lærere. Oslo: Gyldendal akademisk.

Steen, B.-G. (2009). Gyldendals tabeller og formler i kjemi: kjemi 1 og kjemi 2. Oslo: Gyldendal undervisning.

Samt utdelt litteratur på forelesninger/lagt inn i Blackboard.

Tabeller i ulike emner publisert i It's learning.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på Blackboard.

Didaktikk

Folkvord, K., & Mahan, G. (2015). Engasjerende naturfag: elevaktive og lærerstyrte arbeidsmåter i naturfag i videregående skole. Oslo: Cappelen Damm.

Artikler /enkeltkapitler vil komme i tillegg. Det samme gjelder stoff hentet fra nettet eller forfattet av faglærerne og publisert på Blackboard.

Anbefalt støttelitteratur

Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2017). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Finnes også som: Grønlien, H.K., & Tandberg, C. (2012). *Gyldendals ord og faguttrykk i biologi: Biologi 1 og Biologi 2*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Læreverk for videregående skole kan benyttes som støttelitteratur i kjemi (Kjemi 1 og Kjemi 2).

Marion, P. v., & Strømme, A. (red.). (2015). *Biologididaktikk* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

Finnes også som Marion, P. v., & Strømme, A. (red.). (2008). *Biologididaktikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Pedagogikk

LGU53006 Pedagogikk og elevkunnskap 3 (5-10)

***= kompendiet eller lenker**

*Bæck, U. D. K. (2005). School as an arena for activating cultural capital: Understanding differences in parental involvement in school. *Nordisk Pedagogikk*, 25, 217-228. (11 s)

*Bæck, U.D.K. (2011). Om sosiale præstasjonsforskjeller i skolen og den sosiale konstruksjonen av intelligente barn. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 6, 412-423. (11 s)

*Dewey, J. (1902/2001). Barnet og læreplanen. I E. L. Dale (red.), *Om utdanning. Klassiske tekster*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (17 s)

*Engelsen, B. U. (2017). Lokal læreplanvirksomhet: Fra desentraliseringsideologi til sentraliseringssstrategi. *Bedre skole*, 2, s. 57-61. (5 s)

Gustavsson, B. (2009). *Utbildningens förändrade villkor - nya perspektiv på kunskap, bildning och demokrati*. Stockholm: Liber. (224 s)

*Haugen, C. (2014). Hva er egentlig grunnleggende ferdigheter? I C. R. Haugen & T. A. Hestbek (red.), *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer og muligheter i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget. (14 s)

*Haugseth, J. F. (2017). En mediepedagogisk samtidsdiagnose: Digitale ferdigheter i mediereguleringens tidsalder. I V. Frantzen & D. Schofield (red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse. Danning og læring i en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget. (15 s)

*Hellesnes, J. (1992/1969). Ein utdana mann og eit dana menneske. Framlegg til eit utvida daningsomgrep. I E. L. Dale (red.), *Pedagogisk filosofi*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (25 s)

*Hohr, H. (2011) Kategorial danning og kritisk-konstruktiv didaktikk – den didaktiske tilnærmingen hos Wolfgang Klafki. I K. Steinsholt & S. Dobson (red.), *Dannelse. Introduksjon til et ullaent pedagogisk landskap*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (12 s)

Hovdenak, S. S. & Stray, J. H. (2015). *Hva skjer med skolen*. Oslo: Fagbokforlaget.
(Innledning + kap. 1 - 4). (125 s)

*Imsen, G. (2009). Lærernes profesjonalitet og nye styringsregimer. *Bedre skole*, 1, s. 42-49
(7 s)

Imsen, G. (2016). *Lærerens verden. Innføring i generell didaktikk* (5.utg). Oslo:
Universitetsforlaget. (kap. 4,7,11,15,16). (169 s)

*Løvlie, L. (2013). Verktøyskolen. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 3, 185-198. (14 s.)

Mausethagen, S. (2015). *Læreren i endring? Om nye forventninger til lærerprofesjonen og
lærerarbeidet*. Oslo: Universitetsforlaget. (124 s)

Ohnstad, F. O. (2015). *Profesjonsetikk i skolen. Læreres etiske ansvar* (2. utg.). Oslo:
Cappelen Damm Akademisk. (160 s)

*Pihl, J. (2002). Konstruksjon av normalitet, avvik og etniske relasjoner i skole og samfunn –
et tilbakeblikk. *Norsk Tidsskrift for Migrasjonsforskning*, 3 (1), 25–38. (13 s)

*Schofield, D. (2017). Digital danning i skolen: Etikk, ansvar og refleksiv kompetanse. I V.
Frantzen & D. Schofield (red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse. Danning og læring i
en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget. (18 s)

Skaalvik, E. & Skaalvik, S. (2017). Prestasjonspresset i skolen. I M. Uthus (red.), *Elevenes
psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (22 s)

*Strand, G. M., Berge, Å. D. & Steen-Olsen, T. (2017). Opplevelse av tilhørighet og
inkludering i møte mellom kulturer. I A. B. Lund (red.), *Mangfold gjennom anerkjennelse og
inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (18 s.)

Volckmar, N. (2016). Del 1 Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon. I N.
Volckmar (red.), *Utdanningshistorie. Grunnskolen som samfunnsintegrerende institusjon*.
Oslo: Gyldendal Akademisk. (134)

Wendelborg, C. (2017). Skolens håndtering av mobbing og krenkelser. I M. Uthus (red.),
Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv. Oslo: Gyldendal
Akademisk. (18 s)

*Yosso, T. J. (2005). Whose culture has capital? A critical race theory discussion of
community cultural wealth. *Race Ethnicity and Education*. 8 (1), 69-91. (22 s)

Antall sider: 1178

En valgfri skjønnlitterær roman:

Bjørneboe, J. (1955). *Jonas*. Oslo: Aschehoug.

Furre, H. (2016). *Ungdomsskulen*. Oslo: Flamme Forlag.

Spurkland, M. (2017). *Klassen. Fortellinger fra et skoleår*. Oslo: Cappelen Damm.

Anbefalt tilleggs litteratur

Brekke, M. & Tiller, T. (2013). *Læreren som forsker. Innføring i forskningsarbeid i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Dalin, P. (1994) *Skoleutvikling. Teorier for forandring*. Oslo: Universitetsforlaget.

Evenshaug, T. (2017). Da prinsessen og halve kongeriket glapp - om skole og samfunnsintegrasjon på norsk. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, Vol 3, 2017, s. 1-17. <http://dx.doi.org/10.23865/ntp.v3.470>

Foros, P. B. & Vetlesen, A. J. (2012). *Angsten for oppdragelse. Et samfunnsetisk perspektiv på dannelse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Imsen, G. (2004). Læreren mellom styring og frihet. I P. Aasen, P.B. Foros & P. Kjøl (red.), *Pedagogikk og politikk*. Oslo: Cappelen Akademisk.

Lund, A. B. (red.). (2017). *Mangfold gjennom anerkjennelse og inkludering i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Nergård, M. E. & Penne, S. (2016). Fagene oppløses i framtidens skole. *Framtidens skole*, 2, 112-129.

Kvalnes, Ø. (2014). *Etikk for lærere*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kvernbeck, T. (red.). (2001). *Pedagogikk og lærerprosесionalitet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Haugen, C. R. & Hestbek, T. A. (red.). (2014). *Pedagogikk, politikk og etikk. Demokratiske utfordringer i norsk skole*. Oslo: Universitetsforlaget.

Malkenes, S. (2014). *Bak fasaden i Osloskolen*. Oslo: Res Publica.

Marsdal, M. (2014). *Lærerkoden: Indre motivasjon og kampen om norsk skole*. Oslo: Manifest forlag.

Steinsholt, K. & Løvlie, L. (red.). (2007). *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idehistorie fra antikken til det postmoderne*. Oslo: Universitetsforlaget.

Samnøy, S. (2015). *På samme lag. Samarbeid mellom hjem og skole*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Offentlige nettsider og dokument

Opplæringsloven og læreplan

Kunnskapsdepartementet (2006). Læreplan for Kunnskapsløftet (L06). Oslo:
Utdanningsdirektoratet. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Opplæringslova. (1998/2017). *Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Offentlige utredninger (NOU) og meldinger til stortinget (meld. St)

Meld. St. 30 (2003-2004). (2004). *Kultur for læring*. Oslo. Det kongelige Utdannings- og forskningsdepartement

Meld. St. 28 (2015–2016). (2016). *Fag-Fordypning-Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

Meld. St. 21 (2016-2017). (2017). *Lærerlyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.

NOU 2015:2 Å høre til. *Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø*. Oslo.
Kunnskapsdepartementet.

NOU 2015:8 *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser*. Oslo.
Kunnskapsdepartementet.

For oversikt over meldinger til stortinget fra Kunnskapsdepartementet se:
<https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/?ownerid=586>

Andre ressurser

Ludvigsen-utvalget: <https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/>

Utdanningsforbundet (2014). *Brosjyre om lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra <https://www.utdanningsforbundet.no/Hovedmeny/Profesjonsetikk/Om-larerprofesjonens-etikk/Larerprofesjonens-etiske-plattform-pa-123/>

Utdanningsforbundet (2017). *Lærerprofesjonens etiske plattform*. Hentet fra https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf

LGU54006 Spesialpedagogikk med vekt på atferdsproblemer (5-10)

Bøker:

Befring, E. & Tangen, R. (red) (2012). Spesialpedagogikk. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Kapittel 1, 2, 6, 7, 8, 11, 12, 19, 20, 21, 26, 27.

Lund, I. (2012). Det stille atferdsproblemet: Innagerende atferd i barnehage og skole. Bergen: Fagbokforlaget

Martinsen, H., Nærland, T. & von Tetzchner, S. (2015). Språklig høytfungerende barn og voksne med autismespekteforstyrrelser. Prinsipper for opplæring og tilrettelegging. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 2 og 3.

Ogden, T. (2015). Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge. Oslo: Gyldendal akademisk (unntatt kap. 3)

Olsen, M. I. & Traavik, K. M. (2010). Resiliens i skolen. Om hvordan skolen kan bidra til livsmestring for sårbare barn og unge. Teori og tiltak. Bergen: Fagbokforlaget

Roland, E. (2014). Mobbingens psykologi. Hva kan skolen gjøre? Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3-14, 18 og 19.

Skaalvik E. M. & Skaalvik, S. (2018). Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og mestring. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 2 – 5.

Uthus, M. (red.) 2017. Elevenes psykiske helse i skolen. Utdanning til å mestre egne liv. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1, 6 og 7.

Kompendium:

Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. *Health promotion international*, 11(1), 11 – 18.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual review of psychology*, 52(1), 1-26.

Brovold, J. K. (2015). «Det e itj nå sånn quick-fix på nån av områdan der». En mikroetnografisk studie av en lærers tilrettelegging for en elev med Asperger-syndrom innenfor rammene av ordinær undervisning. Masteroppgave. Trondheim: NTNU.

Djupedahl, E. F. & Korshavn, R. N. (2016). Medisinering av mangfold i kunnskapsskolen. I A. Tjora & L. E. Levang (red). ADHD og det disiplinert samfunn. Bergen: Fagbokforlaget.

Engh, R. (2016). Barn og unge med utviklingshemming i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 11.

- Engh, R. (2014). Barn og unge med ADHD i skolen. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1.
- Engh, R. (2010). Barn og unge med Asperger syndrom i skolen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 6.
- Ertesvåg, S. K., & Bø, I. (2006). Gjensyn med Urie Bronfenbrenner etter hans "arbeidsdag" på 60 år. *Nordisk pedagogikk*, 26 (3), 258-274.
- Fallmyr, Ø. (2017). Følelseshåndtering og relasjonsbygging i skolen. Oslo: Universitetsforlaget. 15-32
- Froestad, J. (1999). Normalisering som disiplinering. Om norsk skolepolitikk. I S. Meyer og T. Sirnes (red.). *Normalitet og identitetsmakt i Norge*. Oslo: adNotam Gyldendal (s. 76 – 98)
- Heimdal, E. C. & Horgen, T (2004). Å måle det umåelige. Individuelle opplæringsplaner for elever med sterk multifunksjonshemning. *Spesialpedagogikk* (5), 42-49.
- Henriksen, J.-O., & Vetlesen, A. J. (2000). Nærhet og distanse: grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker. Oslo: Ad notam Gyldendal. Kapittel 8 og 13.
- ISSU BRIEF (2009). Understanding the Effect of Maltreatment on Brain Development.
https://www.childwelfare.gov/pubs/issue_briefs/brain_development/brain_development.pdf
- Killen, K. (2009) Sveket I. Barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner. Oslo: Kommuneforlaget. Kapittel 5.
- Lindström, B. & Eriksson, M. (2015). Haikerens guide til salutogenese. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s. 38 – 52)
- Løhre, A. (2018). Tilhørighet til skolen. Betydningen av ensomhet og vennskap. I: Ungdom, danning og fellesskap. Samfunns- og kulturpedagogiske perspektiv. Red: M. Øksnes, E. Sundsdal, C. Haugen. Oslo: Cappelen Damm.
- Løhre A. (2012). The impact of loneliness on self-rated health symptoms among victimized school children. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 6:20
- Olsen, M. H. & Mikkelsen, R. (2015). Sammen for elevers psykososiale miljø. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 1 og 2.
- Qvortrup, L. (2012). Inklusion – en definition. I L. Qvortrup & T. Næsby, *Er du med? - om inklusion i dagtilbud og skole*. Seriehæfte 5 (s. 5-16) Aalborg: Forskning og Udvikling UCN.
- Skaarderud, F. (2014). Do you mind? Mentalisering som nytt intellektuelt rammeverk for læring og endring. I J. C. Jacobsen (red.). *Lærerens grundfaglighet. Mentalisering som arbejdsredskab*. Værloose: Billesøe & Blatzer. (s. 7 - 22)
- Strand, G. (red.). (2009). AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi: en grunnbok. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 4.

- Sæteren, A. L., Moen, T. & Rismark, M. (2017). De stille barna. I K. Lyngsnes og M. Rismark (red.) Didaktisk praksis 1. – 7. trinn. Oslo: Gyldendal akademisk
- Sørli, K. & Kreyberg, E. (2013). Tilknytning og læring – klinisk pedagogiske perspektiver. Spesialpedagogikk, (1), 4- 13.
- Tetzchner, S. von (2012). Utviklingspsykologi. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s.228 – 234 og 257 – 272)
- Tøssebro, J. & Wendelborg C. (2014). Oppvekst med funksjonshemminger. Familie, livsløp og overganger. Oslo: Gyldendal akademisk. Kapittel 8.
- Vogt, A. (2016). Rådgivning i skole og barnehage. Oslo: Cappelen Damm akademisk. Kapittel 8.
- Øvreeide, H. (2011). Samtaler med barn. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 1.

Støttelitteratur på nett:

- Storvik, S. (2014). Ungdom med ASD i ungdomsskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge
Tilgjengelig fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/ungdom-med-asd-i-ungdomsskolen/>
- Martinsen, H. (2014). Barn med ASD i barneskolen. Oslo: Autismeforeningen i Norge
Tilgjengelig fra: <https://autismeforeningen.no/2015/03/19/barn-med-asd-i-barneskolen/>
- Utdanningsdirektoratet (2014). Spesialundervisning. Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Samfunnsfag

LGU53007 Samfunnsfag 2 (5-10): Menneskerettigheter, folkerett og demokratisering

- Anker, Trine & Marie von der Lippe (2015). Når terror ties i hjel – En diskusjon om 22. juli og demokratisk medborgerskap i skolen. *Norsk pedagogisk tidsskrift* 99(02): 85-96 (11 s).
- Balsvik, R. R. (2010). *Det 20. århundrets historie - et globalt perspektiv*. Oslo: Cappelen akademisk. s. 163-310 (147 s)

Butenschøn, N. A. (2008). *Midtøsten: imperiefall, statsutvikling, kriger*. Oslo: Universitetsforlaget. (391 s)

Briseid, Lars (2012) Demokratiforståelse og intensjoner i demokratioppdragelsen – Norske læreplaner mellom 1974 og 2010. *Nordic studies in Education*, 2012:1 (50-66). Tilgjengelig på Idunn. (16 s).

Børhaug, K. (2004). «Ein skule for demokratiet». *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 88(2/3), 205-219. (14 s). Tilgjengelig på Idunn.

Børhaug, K., & Christophersen, J. (2012). *Autoriserte samfunnsbilder: kritisk tenking i samfunnskunnskap*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 1, 2, 3, 4, 7 og 11 (107 s)

Flint, C., & Taylor, P. J. (2011). *Political geography: world-economy, nation-state and locality*. Harlow: Pearson/Prentice Hall. Kap. 1-5 (182 s). Også tilgjengelig online via Oria

Heidar, K., Berntzen, E., & Bakke, E. (red.). (2013). *Politikk i Europa: partier, regjeringsmakt, styreform*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1-5 (s. 19-109), kap 7-11 (s. 127-216), kap. 13-14 (s. 231-264). (212 s)

Hunnes, Ragnar (2015). «Å undervise verdier og haldninger i samfunnsfag». K. Børhaug, O.R. Hunnes, og Å. Samøy (Red.). *Spadestikk i samfunnsfagdidaktikken*. Bergen: Fagbokforlaget. (15 s)

Johannesen, A. m.fl. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag. Kap. 1-10 (s. 21-170), kap. 17-18 (230-238), kap. 19-21 (s. 241-311), kap. 24-27 (353-413). (287 s)

Knutsen, T.L. (2012). «Den arabiske våren». i P. Overrein (red.), *Demokratiets forutsetninger i massekommunikasjonenes tidsalder: rapport Hegraseminaret 2011* (s. 5-10). Trondheim: Hegraseminarets styringsgruppe. (5 s)

Madsen, R. (2015). «Synet på norsk suverenitet i omlegging fram mot grunnlovsparagraf 93 fra 1962». i P. Overrein (red.). *Året 1814 og det norske demokratiet: rapport Hegraseminaret 2014* (s. 44-63). Trondheim: Hegraseminarets styringsgruppe. (19 s)

Mathé, Nora Elise Hesby (2016). Students' understanding of the concept of democracy and implications for teacher education in social studies. *Acta Didactica Norge*. Vol. 10, no 2: 271-289. (18 s)

McGarry, J., & O'Leary, B. (1993). “The macro-political regulation of ethnic conflict”. I J. McGarry & B. O'Leary, *The Politics of ethnic conflict regulation: case studies of protracted ethnic conflicts* (s. 1-40). London: Routledge. (40 s)

Mulholland, M. (2003). *Northern Ireland: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press. s.1-154 (77s p.g.a. lite format).

Raundalen, M. og Shultz, J. H. (2003). «Når eg blir stor – viss eg blir stor – Om betydningen av at lærere hjelper elevene til å forstå krisepregede nyheter». Tilgjengelig fra:
http://www.udir.no/globalassets/upload/kriser/5/naar_hvis_bli_stor.pdf (52 s)

Stray, Jannicke Heldal & Emil Sætra (2015). “Hvordan kan evne til refleksjon og dømmekraft utvikles gjennom dialogisk undervisning? *Utbildning & Demokrati* vol. 25, nr 2: 7-24. (27 s.)

Stugu, O. S. (2016). *Historie i bruk*. Oslo: Samlaget. s. 7-69 og 97-146 (111 s)

Stugu, O. S. (2012). *Norsk historie etter 1905: vejen mot velstandslandet*. Oslo: Samlaget. s. 142-316 (175 s)

Sundlisæter Skinner, M. (2012). “Norwegian Euroscepticism: Values, Identity or Interest”. *Journal of Common Market Studies*. Vol 50 no 3 s. 422-440 (19 s). Tilgjengelig fra:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eoh&AN=1306244&site=ehost-live&scope=site>

Sørensen, G. (2008). *Democracy and democratization: processes and prospects in a changing world* (3rd ed.). Boulder, Colo.: Westview Press. (164 s.) Tilgjengelig som e-bok:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=421109&site=ehost-live&scope=site>

Ulfstein, G. (2016). hva er folkerett. Oslo: Universitetsforlaget. (160 s.)

Yiftachel, O. (2005). Neither Two States Nor One: the Disengagement and “Creeping Apartheid” in Israel/Palestine. *The Arab World Geographer* 8(3), 125-129. Tilgjengelig fra:
http://www.geog.bgu.ac.il/members/yiftachel/new_papers_eng/Yiftachel%20in%20Arab%20World%20Geographer.pdf (4 s.)

Waage, H.H. m.fl. (red.) (2013). Krig og fred i det lange 20. århundre. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 20-114 (84 s.)

Wilkinson, P. (2007). International relations: a very short introduction. Oxford: Oxford University Press. s. 1-137 (69s p.g.a. lite format). Tilgjengeleg som e-bok:
<http://site.ebrary.com/lib/ntnu/docDetail.action?docID=10271466>

Forelesningsnotater som legges ut på «blackborad» er pensum dersom ikke annet er oppgitt.

Studentene skal ha kjennskap til innholdet i relevante læreplaner for grunn- og videregående skole.

Atlas:

Studentane vil få bruk for atlas gjennom arbeidet i studiet. Følgende atlas er godkjente som lovlig hjelphemiddel på eksamen:

Kinder, H. & Hilgemann, W. (2004). The Penguin Atlas of World History. From the French Revolution to the Present. Penguin Books. <http://www.amazon.com/The-Penguin-Atlas-World-History/dp/0141012625>

Mehler, C. (2008). National Geographic Atlas of the Middle East. Washington DC: National Geographic Society. <http://www.amazon.com/National-Geographic-Atlas-Middle-East/dp/B005SN3R5Y>

Artikler/ bokkapitler kan komme i tillegg.